کلام محمد بخشؒ

چوہدری برادرز
جی ٹی روڈ ۔ دینہ

کلام محمد بخش

إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ لَحِكْمَة

کلام محمد بخش رحمۃ اللہ علیہ

حضرت میاں محمد بخش رح

چوہدری برادرز
بک سیلرز سٹیشنرز
جی۔ ٹی روڈ۔ دینہ۔ جہلم

نام کتاب ______ کلامِ محمد بخش

مؤلف ______ حضرت میاں محمد بخشؒ

با اہتمام ______ چوہدری محمد یعقوب

ناشر ______ چوہدری برادرز، بک سیلرز سٹیشنرز
جی ٹی روڈ۔ دینہ۔ جہلم

تعداد ______ ۲۰۰۰

قیمت ______ ۳۹ روپے

مطبع ______ لٹل سٹار پرنٹرز

ابتدائیہ

صوفی بزرگ شاعر

حضرت میاں محمد بخشؒ نے پنجابی شاعری کی اس روایت کو برقرار رکھا جو کہ شاہ حسینؒ، بلھے شاہؒ اور دوسرے صوفی بزرگ شاعروں نے قائم کی تھی۔ آپؒ کا کلام آج بھی بڑے شوق اور ذوق سے سنا جاتا ہے۔

پیدائش

حضرت میاں محمد بخشؒ ۱۲۴۶ھ، ۱۸۴۶ء میں خانقاہ کھڑی شریف ریاست میرپور میں پیدا ہوئے۔ آپ کے والد کا نام حضرت میاں شمس الدینؒ تھا۔ آپ کا حسب و نسب تقریباً چوتھی پشت سے حضرت پیر پیراں شاہ غازی قلندر دمڑی والا رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے جا ملتا ہے۔

ابتدائی تعلیم

آپؒ نے ابتدائی تعلیم اپنے بڑے بھائی حضرت میاں بہاول بخشؒ کے ساتھ اکھٹے ہی سموال شریف میں حافظ محمد علی صاحبؒ کے مدرسہ میں حاصل کی۔ یہاں آپؒ نظم و نثر، حدیث، فقہ، منطق، اصول جامع میں کامل ہوئے۔

بیعت کے لیے التجا

آپؒ نے ایک رات جستجوئے بیعت میں حضرت سرکار دمڑی والا کی خدمت میں عرض کی۔ جس پر

آپؒ کو ارشاد فرمایا کہ اے فرزند سلسلہ عالیہ قادریہ میں حضرت جناب سائیں غلام محمد صاحبؒ کلہ وڑی شریف والوں کے ہاتھ پر بیعت کر لو۔ اس طرح آپؒ نے حضرت جناب سائیں غلام محمد صاحبؒ کے ہاتھ پر بیعت کر لی۔

آپؒ کی تصانیف

(۱) تحفہ میراں کرامات غوث الاعظم (۲) تحفہ رسولیہ معجزات جناب سرورِ کائنات (۳) ہدایت المسلمین (۴) گلزارِ فقراء (۵) نیرنگِ عشق (۶) سخی خواص خاں (۷) مرزا صاحباں (۸) سی حرفی سسّی پنوں (۹) سی حرفی ہیر رانجھا (۱۰) تذکرہ مقیمی (۱۱) قصّہ سوہنی مہینوال (۱۲) شاہ منصور (۱۳) شیریں فرہاد (۱۴) سیف الملوک (۱۵) قصّہ شیخ صنعان۔ اس کے علاوہ بھی آپ کی بہت سی کتابیں ہیں جو کہ نایاب ہو چکی ہیں۔ آپؒ جب بھی کسی کو کوئی تحریر فرماتے تو اس میں زیادہ تر اشعار شامل ہوتے۔ آپؒ کو فارسی، اُردو، پنجابی اور عربی نظم و نثر پر عبور حاصل تھا۔

وصال

آپ ماہ ذوالحجہ ۱۳۲۴ھ، ۱۹۰۷ء کو اپنے مالکِ حقیقی سے جا ملے۔ آپ کا ارشاد تھا کہ مجھے وہ شخص غسل دے جس نے ساری عمر غیر محرم کی طرف آنکھ اُٹھا کر نہ دیکھا ہو۔ اس خدمت کے لیے حافظ مطیع اللہ صاحبؒ سموال شریف والوں نے اپنے آپ کو پیش کیا۔ ویسے تو آپ کا عُرس چار مختلف مقامات پر ہوتا ہے لیکن آپ کا مزار کھڑی شریف کے قریب پُر نور میں حضرت پیر شاہ غازی قلندر بادشاہؒ کے قریب واقع ہے۔ ہزارہا زائرین آپ کے مزار پر بڑے ذوق و شوق سے حاضری دیتے ہیں اور عقیدت کے پھول نچھاور کرتے ہیں۔

ابتدائی نامہ

اوّل حمد ثناء الٰہی جو مالک ہر ہر دا
اس دا نام چتارن والا ہر میدان نہ ہردا
کام تمام میسّر ہوندے نام اُوہدا چِت دھریاں
رحموں سُکّے ساوے کردا قہروں ساڑے ہریاں

قدرت تھیں جس باغ بنائے جگ سنسار تمامی
رنگ برنگی بوٹے لائے کجھ خاصی کجھ عامی
ایس عجائب باغے اندر آدم دا رُکھ لایا
معرفت دا میوہ دے کے واہ پھلدار بنایا

کُن اوہدی نوں کوئی نہ پہُنچا عاقل بالغ داناں
دُر جس دے سر سجدے سٹّے لوح قلم اسماناں

حکم اوہدے بن کجھ نہ ہلدا، اوہ قدرت دا والی
جیا جون نگاہ اوہدی وچہ ہر پتر ہر ڈالی

آپ مکانوں خالی، اس بِنیں کوئی مکان نہ خالی
ہر ویلے، ہر چیز محمدؐ، رکھدا رنت سنبھالی
ستّے ناڑیں ہک پُتّر اندر جوڑ کوئی وِچہ جوڑے
علم اُوہدے وِچہ کجھ نہ بھلا سب معلم بن لوڑے

بادشاہاں تھیں بھیک منگاوے، تخت بہاوے گداہی
کجھ پرواہ نہیں گھر اُسدے، دائم بے پرواہی
صُمٌّ بُکمٌ رہن فرشتے، کس طاقت دم مارے
دَر اُسدے تے عاجز ہو کے ڈھیندے برنگ سارے

ہر ڈھٹھے نوں ہتھے دیندا، بخشنہار خطائیں
دتیوں سخن زباناں اندر سخناں وِچہ صفائیاں

ہر در توں دُرکارن ہوندا جو اُس در بھتیں مُڑیا
اُوسے دا اُس شان وِدہایا جو اُس پاسے اَڑیا

لُطف کریندا کرم کُنندہ ہر دے کام سنوارے
سب خلقت دا راکھا اوہو، بھید پچھانے سارے

ہر عاجز پر رحمت کردا، کرے قبول دُعائیں
بِن منگے لکھ دان دوائے محرم دِلدا سائیں

وٹے دِلوچہ لعل ٹکاندا، جانن قیمت پاندے
ساوی تناتوں ویکھ نکالے، گُل پھل رنگ رنگاوے

سِپیاں اندر موتی کردا، رکھ کے قطرہ پانی
شکماں وِچوں باہر آوے صُورت بی بی رانی

کنّاں باہجوں سُننے والا تکدا ہے بِن نیناں
باہجھ زبان کلام کریندا، ناں اس بھائی بھیناں

رحمت دا مینہ پا خدایا باغ سُکا کرہ ہریا
بُوٹا آس اُمید مری دا کرِ دے میوے بھریا

مِٹھا میوہ بخش اجیہا قدرت دی گھت شیری
جو کھاوے روگ اُسدا جاوے دُور ہووے دلگیری

بال چراغ عشق دا میرا، روشن کر دے سینیاں
دِل دے دِیوے دی رُشنائی جاوے وچ زمیناں

لاہ ہنیرا جُہل بُرے دا، چانن لا عقل دا
بخش ولایت شعر سخن دی ٹیں رہے وچ دل دا

اَدل دیہ دِل جس وچ ہوون سچّے سخن خزانے
لعل جواہر کڈھ دیوے، قوت بخش زباتے

سخن مرے دی شکروں ہوون مِٹھے مُنہ قلم دے
شعر مرے دے عطروں کاغذ لاوے خال رقم دے

مُرمُر اک بناون شیشہ، مار وٹّا اِک بھن دے
دُنیا اُتے تھوڑے ہُندے قدر شناس سخن دے

لَد گئے اُوہ یار پیارے قدر شناس ہمارے
سُخن صراف محمدؐ بخشا لعلاں دے ونجارے

یاراں یا ہجھ شراب سخن دا ورتن نے کد جیوسی
سُتّا میلا کدھ محمدؐ، جو ہیوسی سو ہیوسی

در نعت سیّد المرسلینؐ

واہ کریم اُمّت دا والی مہر شفاعت کردا
جبرائیل جیہے جس چاکر، نبیاں دا سر کردا

اُوہ محبوب حبیب رَباناں، حامی روز حشر دا
آپ یتیم، یتیماں تائیں ہتھ سرے پر دھردا

جے لکھ واریں عطر گلابوں دھوئیے نِت زباناں!
نام اِنہاں دے لائق ناہیں کی قلمے دا کاناں

صدر نشین دیوان حشر دا افسر وِچ اماماں
کُل نبی محتاج اُنہاندے نفراں وانگ غلاماں

تخت، چبارے شاہی کِتنے ڈھٹھے کفر منارے!
چھیک دِتے قرآن اوہدے نے، اگلے دفتر سارے

نُورِ محمّد روشن آہا آدم جدوں نہ آیا
اوّل آخر، دوئے پاسے، اوہو کُل کھلویا

حُسن بازار اوہدے نُوں یوسف پَڑدے ہوان وکاندے
ذوالقرنین سلیماں جیہے خدمت گار کہاندے

موسیٰ، خضر نقیب اُنہاندے اگے بھجّن راہی
اوہ سلطان محمّد والی، مُرسل ہور سپاہی

دَر بیانِ معراج

آئی رات مبارک والی بھاگ اساڈے جاگے
سجناں نے خوش مشکلاں ڈُھلیاں، دشمن سر سہاگے

اسماناں پر تارے روشن شمع چراغ یگانے
سکدیاں یاراں توں آیو ہتے سِکاں دے پروانے

لوح قلم اسماناں زمیاں، دوزخ جنّت تائیں!
کرسی عرش معلیٰ ویکھیں، سیر کریں سب جائیں

ہویا سوار براقے اُتّے اُوہ سلطان عرب دا
جائی واگ محبّت والی، ٹُریا راہ طلب دا

سبے سبھ کیتے سبھ حُوراں، منگل گاون کھلیاں
اَج جنجاں دا لاڑا آیا، کُل کُل رکھیو گلیاں

نعت، درود، صلوٰۃ سلاموں، چھٹیاں جھلّن قطاراں
صلی علیہ وسلّم کہندے نبی نقیب پکاراں

چھوڑ اسماناں، زمیاں تائیں سرور گیا اگیرے
جتھّے وحی نہیں وِنجھ سکدا، ہٹ بیٹھا کر ڈیرے

جانی نال ملے دل جانی، وِتّھ نہ رہیّ ذرّہ!
خِلعت، تحفے، ہدیے لے کے آئے پھیر منفرہ

اوگنہار طفیل تُساڈے اسیں بہشتیں جائیے !
رحمت اُتے کتا ہر دا پاک جنابوں پائیے

تلیتوں قوت بخشی مولا سبھ خلقت بخشاویں
ہوندے زور سوال نہ موڑیں، نبی کریم کہاویں

دوست دُشمن، چنگا مندا جے کوئی ہووے سوالی
کدَ کریماں دے دَر اُتّوں مُڑ آوے ہتھ خالی

کیتی بے فرمانی تیری بُھلّا پھر لوس راہوں
نام اللہ دے بخش بے ادبی، ناں کر پکڑ گناہاں

آل اَولاد تیری دا منگتا، میں کنگال زبانی !
پاؤ خیر محمدؐ تائیں، صدقہ شاہ جیلانیؒ

در مدح حضرت غوث الاعظم جیلانیؒ

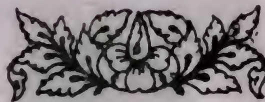
واہ وا میراں شاہ شہاں دا سیّد دو ہیں جہانی
غوث الاعظم، پیراں دا ہے محبُوب ربانی

آل نبی، اولاد علی دی، سیرت شکل اُنہاں دی
نام لیاں لکھ پاپ نہ رہندے میل اندر دی جاندی

لکھیں خیر تساڈے لبندے، بن منگے بن لوڑے!
دواں دُنی سبھو ہتھ تیرے کوئی نہ گھاٹے ہوڑے

مَیں پاپی شرمندہ جھوٹھا بھریا نال گناہاں
ہکّو آس تساڈے دردی نال کوئی ہور اپناہاں

مَیں اُنہاں نے تلکن رستہ کیونکہ رہے سنبھالا
دھکّے دیون والے بُہتے، توں ہتھ پکڑن والا

در مدحِ حضرتِ میراں محمدؒ مقیم حجرہ

حضرت میراں شاہ مقیماں تیرا شان زیادہ
سوہنا سخی جدھے گھر جایا علی امیر شہزادہ

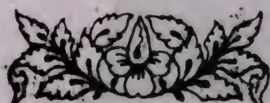
عالم تے روشنائی ہوئی چڑھیا چن نُورانی
حسنی سید پیدا ہویا، صورت یوسف ثانی

طوطے یُوسف خمرے بولن وحق مقیم محمدؒ!
گودی وِچہ کھڈاوے جس نُوں نبیؐ کریم محمدؐ

آل نبیؐ، اولادِ علیؓ دی، واہ سید گیلانی
دستگیر جنہاں دا دادا، کون تنہاں دا ثانی

کُتے جو درگاہ اُوہدی دے، شیراں اوپر بھارے
پیراں دے سر پیر محمدؒ واہ وا پیر ہمارے

دمڑی والا لعل تساڈا جس دی ہے منظوری
پاک جناب اُو تہاندی اندر مینوں کرو حضوری

مدح حضرت پیر پیرا شاہ غازیؒ

بسم اللہ بسم اللہ اگوں مدح مبارک آئی !
ہادی مُرشد دی جس دُولے چارے کوٹ توائی
مُسلم ہندو ، کوئی نہ نابر سیوک سب لوکائی
داتا سخی محمدؐ بخشا دِن دِن دیگ سوائی

عاجز نر دھن اسدے در تے لکھ نعامت کھاندے
ہک دمڑی دا تحفہ لے کے دیندا دان لکھاندے
اِس دَر دے سگ عادی کولوں شیر ببر بھوکر دا
آگے چڑھے نہ چڑی اُوہدی دے، بازی شکاری ڈردا

سیک لگے جد سیوک تائیں تُرت سُنے فریاداں
پہنچے کر تاکید محمدؐ پان مرید مُراداں
پیر ہرے دی دھوم چو فیرے آون ولی سلامی
چُمن خاک کر ہندے خدمت، دعوے رکھ غلامی

جنت شان مکان منور رُوپ ڈھلے ہر پاسے
دَر اُس دے نت نویں سوالی پاون اُس نراسے
آو تریاں نوں پتر دیندا و چھڑے یار ملاوے
دَر اُسدے دی خاک ملن تھیں کوڑھ فرنگ اُٹھ جاوے

اُڑے جہاز لگاوے بنّے، ہر مشکل حل کر دا
لڑ لگے دی شرم تہانوں پاک شہید اَمر دا
جس پر تیرا سایہ پیرا اوگن وے گن اُس دے
جانی دُشمن دوست بناوے جو دُکھی سو مُسدے

در مدح حضرت پیر غلام محمدؒ

آ قلمے مُنہ لا سیاہی چُم زمین نورانی
رت کالی چھنکا انکھیاں بھتیں، وانگ بہوندے پانی
مرد بھلیرا، مُرشد میرا، شاہ غلام محمّد
اہلِ شریعت، اہلِ طریقت، مرا امام محمّد
سینہ سِرّ الٰہی بھریا، متھا چن اسمانی
چشماں شرم حیاؤں تریاق، روشن دو ہیں جہانوں
تن من اندر راہ حقانی اندر دین پیغمبر
سالک، صوفی، نالے زاہد، نالے مست قلندر
پہ جُھبّی مار لیا دن موتی وحدت دے دریاؤں
کھریاں گلاں، کھریاں چالاں، دامن پاک ریاؤں

پردہ پوشی کم فقر دا کرسن اللہ بھاوے
سدا اُمیّد محمد بخشا نور دے وِچ پاوے

ہکّو سُخن، نہ ہور تمامی، جو نعمت میں پائی
اوسے مرد سچّے دا صدقہ، اپنی نہیں کمائی

بخشش جتنا قدر نہ میرا، اُستوں سب وڈیائیاں
مَیں گلیاں دا روڑا کوڑا، محل چڑھائیاں سائیاں

در مدح سجّادہ نشین و باعثِ تصنیف

☆☆☆

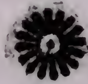
سُخناں دی اوہ قیمت پاوے شعر مرے خوش لیندا
اوس صراف اگے جو زردا، سُود خزانے پاندا

میرا اے اُوہ وڈا بھائی عمروں، عقلوں، وسیلوں!
دانشمند اکابر دانا بحرِ تعلم دے کسبوں

سیف ملوکے دی گل اُوتھاں کِسے کتابے ڈِٹھّی
اس قِصّے دی طلب پیوے تے مَیں دل کر دے چِٹھّی

ایہہ مضمون چِٹھّی دا آہا قِصّہ جوڑ شتابی
چُن چُن ایس پرویں تسبیح موتی سُبل خوشابی

قصّے اندر کسر نہ ہووے نالے رمز فقر دی
صفت بھی وِچہ تھوڑی بہتی چلّے لذّت کم دی
قِصّہ اُوہ کھانا لے لمّاں زور کمیں پنڈ بھاری
ڈاہڈے دا فرمان نہ مُڑدا، روگی چِند بچاری

حکایت حسن میمندی

خاصہ مرد عبادت اندر افسر سر سلطاناں
شاہ محمود دا اُوہدا سی ناوں روشن وِچہ جہاناں
مرد کمال علم دا فاضل قدر شناس ہُنر دا
قدر بہ قدر ہر اک نوں دیوے روزینہ اوزر دا
شاعر کاتب حافظ عالم زاہد صوفی سارے!
کھان انعام معاش جگیراں، ترد ھے لوگ نکارے
ہر جائی پُن دان شہاناں ہر جائی بخشیشاں!
خادم مخلص سی فقراواں، علماواں درویشاں
شاعر مرد سخنور دا سے پاس اوہدے نت رہندے
شعر کلام عجائب قصّے رہن ہمیشہ کہندے

مقولہ شاعر

آہو ہمت مرداں والی ایہو کم کریندی!
مرداں دے دَر ڈھیندے ناہیں شامت تد مریندی

جس جائی وِچ مطلب ہووے مرد پچھاون کھلیاں
مِلن مراداں منگیاں نوں، مرداں دے دَر مِلیاں

ہوندے بند خلاص شتابی مرد پون جد ضامن
دھن نصیب اُوہدے جس پھڑیا مرداں سندا دامن

مرد ملے تاں درد نہ چھوڑے اوگن دے گُن کردا
کامل لوگ محمد بخشا لعل بناون پتھر دا

ہمت ہار نہ مُولے تُوں مت کوئی کہے نمردا
ہمت نال لبھے جس لوڑے پائے یا ہجھ نہ مردا

جاں جاں سانس نراس نہ ہووے سانس ٹٹے مڑ آسا
ڈھونڈ کرن تھیں ہٹیں ناہیں، ہٹ گیوں تاں ہاسا

جھل جھل بار نہ ہاریں ہمت اِک دن بھرسی پاسا
بھکھا منگن چڑھے محمد، اوڑک بھردا کاسا

جاں مقصود میسر ہوندا، رنجوں راحت تھیندی
یاد نہ رہے قضیہ کوئی جدوں فراغت تھیندی

جس دل اندر ہووے بھائی ہِک رتی چنگاری
ایہہ قصہ پڑھ بھانبڑ بن دا نال ربے دی یاری

التماس پیش دانایان فن

میں بھی بات عجائب ڈِٹھی فارسیوں اخباروں
نالے امر ہویا سی صادر مرشد دے دربا روں

اس ہندی وچ مطلب بہتے جیہا جیہا کوئی چاہے
پاوے رب قبول محمدؐ مرداں دی درگاہے

ہر ہر قسم خوشی دی اس وچ ہر ہر قسم غماں دی!
سُننے والے پاون ایتھوں خواہش جنہاں کماندی

بہتی ہے تعریف حسن دی، ہاسی بُری شکل دی
نالے درد وچھوڑے بہتے، نالے خوشی وصل دی

آدمیاں دے راہ طریقے جن پریاں دے نالے
عشق خوشی دے ساجے باجے دیو دکھاندے چالے

پادشاہی تدبیراں گھنیاں دولت، فوج، رسالے
بخلی، سخاوت، ظلم، عدالت، غفلت سُرت سنبھالے

جوش خروش ندی دریاواں، ٹاپو سیر جنگل دی
دھرتاں تارے ناں، اُڈناں ڈھناں فکر ایہنے ہر گل دی

عاجزیاں، بیکساں گھتیاں حالت دیس بدیسوں
دیسوں دیس عجائب اس وچ کیا بھوئیے کیا کھیسوں

کوہ قافاں دے پنے نشانی غاراں شہر اُجاڑاں
کلر شور باغیچے نالے میوے تے پھلواڑاں

سیر، شکار، اسیری، قیداں نالے صلح لڑائی
سوگ، وباہ محمدؐ بخشا ہر گل اِس وچ آئی

رستم دستی، حال شکستی دہشت بھاج دلیری
خوف، اُمید محمدؐ بخشا اِس وچ گھنی گھنیری

بات مجازی رمز حقیقی وکھ وناں دی کاٹھی
سفرالعشق کتاب بنائی سیف چھپی وچ لاٹھی

شاعر دی آزمائش ہاسی اس قصّے وچ بھائی
ہر رنگوں خوشی سخن سناوے تاں اِس دی دانائی

خوشیاں اندر اوہوا جیہا درداں دل دُکھایا
صفت کو صفت اندر فرماوے سُختوں سُخن سوایا

جنگ لڑائیاں کا تنگاں اندر گج کڑک کے آوے
سفر وطن تے ماتم سوگوں پورے سُخن سناوے

ہر ہر فن ہنر وچہ ہووے ماہر تے یک فنّی
لُطف خدائی نال عطائی تاں اوہ ہوندا سُنّی

لُغناں ورتن وات لیا وے ملنے وِچ عجائب
لیکن ایسے ملُوں نہ ہووَن ہرہر نظروں غائب
قِصّے ہور کسے دے اندر درد اپنے کجھ ہووَن
بن پیڑوں تاثیراں ناہیں، بے پیڑے کد رووَن
جس وِچ گُجھی رمز نہ ہووے درد منداں دے حالوں
بہتر چُپ محمّد بخشا سُخن اجیہے نالوں
جو شاعر بے پیڑا ہووے سُخن اُوہدے بھی رُکھے
بے پیڑے بھیں شعر نہ ہوندا اگ بن دھواں نہ دُھکھے
ویکھو ویکھی بیت بناوَن شعروں خبر نہ پاوَن
ایس طرح نے صفتاں مِٹھاں بُھنّے ڈوم سُناوَن
ردی ردیفوں نام نہ جانن، قافیوں بُدھ نہ کافی
وزن برابر ٹٹ دا جڑدا، صفت اسم نہ بھائی
سُخن بھلا جو دَردوں بھریا بن دَرداں کجھ ناہیں
نڑاں کھاں فرق رہو دا کیا کانے کیا کاہی
دَرد منداں دے سُخن محمّد دین گواہی حالوں
جس پلّے پُھل بدھے ہووَن آوے بُو رومالوں
دانش مند پچھان کرسیدے، عاماں سار نہ بھائی
لکڑ ہارے لین بازاروں جو سستی مٹھیائی

مدح در استاد

حافظ عالم فاضل صوفی سالک راہ ہدایت
دائم مست، محبّت اندر عارف اہلِ ولایت
سچے مرد نگاہ کرم دی نام اللہ دے پا ہُو
اوگنہارے دے لکھّاں اوگن پلّا دے چھپا ہُو
جیہے بھانڈے تیہے آوازے کیا نیویں کیا اُچّے
مَیں اس نال پلیتی بھریا، سُخن ہوون کد سچّے
سُخن میرے جا پاک بنا ہو ہے توفیق آزاداں
پچھڑے دا پُٹ پکّا بلدا جا استاداں
ویکھ الغور سُکّی لکڑی اگّی بالن والی
ہر ہر جائی رخنہ موری اندر سارا خالی
اتنی رمز پچھاتوں یارو بہت کراں کیہہ گلّاں
مَیں کریوں ہتھ واگ بلوچے جدھر چلاوے چلّاں
جاں مردے منہ لائی بھائی کج لائی ہر موری
نیک انیک آوازے نکلے پھوک جدوں وچ ٹوری
سارنگیوں تک حال اساڈا خشک لکڑ کس کم دی
وچّوں کھنگی باہر ڈِنگی کجّی سکّے چمّ دی

کلیاں مُوراں نے تن بھنّا، چھیک پئے ہر جائی
باراگان لگی جد یاراں تاراں چاہڑ وجائی

اندر خالی تے مُنہ کالا طبلہ چم کچّے دا
پکے بول سُناندا پاندا جاں سِر ہتھ سچّے دا

التماس پیش خوانندگان

دانش مندو سُنو تمامی عرض فقیر کریندا
آپو چنگا جے کوئی ہووے ہر نوں بھلا تکیندا

تک تک عیب نہ کردے واندے چنگے لوگ کدا ہیں
تکتہ چینی فتنہ دوزی بھلیاں دا کم ناہیں

عیبوں پاک خداوند آپوں کون کسے نوں آکھے!
کاہنوں گل کسے دی کرنی ہیں بھی شاعر بھا کھے

میرے نالوں ہر کوئی بہتر مُہیں پریخ ایانا ں
تھوڑا بہتا شعر سُخن دا گھاٹا واہدا جاناں

تھوڑی بہتی تہمت کولوں کون کوئی پریخ رہندا
پر میں آپو اوگنہارا دوسریاں نہیں کہندا

پردہ پوشی کم فقرٗ دا میں طالب فقرانواں
عیب کسے دے پھول نہ سکاں ہر اک تھیں شرمانواں

جسنوں عشق کسے دا ہووے تُس دے نہ دسدے
سُخناں دے جو عاشق بندے عیب نہ ڈھونڈھن اسدے

کرم کرو تے عیب چھپاؤ پڑھو سنبھالا کر کے
ڈونہگی نظرے مُڑ مُڑ سمجھو لنگھ نہ جاؤ تر کے

مَیں بُھلا تے تُسی نہ بُھلّو سمجھ بناؤ معنے
چلدے گھوڑے نوں مت مارو چابک طعنے

شعر میرے اس ملک اپنے وچہ مول نہ پاندے قیمت
دُور دراڈے جسنوں لبھن جاتے بہت غنیمت

کیسر سستا ہے کشمیرے پچھو مُل لاہوروں
پستہ تے بادام محمّد سستے ملن پشوروں

کرے سوال فقیر محمّد پڑھنے والے تائیں!
رونق کریں نہ شعر میرے دی نال اداسنائیں

باہجھ ادا آوازہ رسیلی لگدا شعر الونا
دودھ اندر جے کھنڈ رلائیے مٹھا ہوندا دُونا

جیونکر بیٹے تساں پیارے تیویں بیت اسانوں
بیٹے نوں کوئی انگل لائے لگدے بید تسانوں

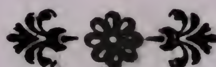
جہلم گھاٹوں پربت پاسے میرپورے تھیں دکھن
کھڑی ملک وچہ لوڑن جیہڑے طلب بندے دی رکھن

یعنی شواہد اُتے خاک رُلیساں جھل ہجر دی کانی
جے ربّ سچے روشن کیتے رہسن سُخن نشانی

بنام حضرت پیر روشن ضمیر

کون بندے نوں یاد کریسی ڈھونڈھے کون قبر نوں
کس توں درد اساڈا ہوسی روگ نہ رنڈی در نوں
رُوح درود گھنن سب جاسن آپو اپنے گھر نوں
تیری رُوح محمدؐ بخشا تکسی کیہڑے در نوں

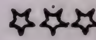
ناں گھر چاہڑے نہ سُکھ ڈٹھے ناں کھٹی گھٹی
نہیں کسے دل لینا کوئی ناں چھڈ چلے ترٹی
جے کجھ آیا سو مُنہ پایا تلی رکابی چٹی
خالی ہتھ محمدؐ بخشا ٹری نکاری لُٹی

کلمۂ چند در بیانِ اوصافِ عشق و عاشق

و

حلاوتِ اہلِ سوز و گداز محرم راز

سدا سکھالے اوہو بھائی عشق جنہاں گھٹ آیا
مرہم پھٹ اوہناں دے بھانے ہکو جیہا سکھایا

تاج تخت سلطانی تج کے ٹھوٹھا پھڑن گدائی
رکھ امید سجن دی دردی کٹن جوبن آئی

دم دم پین شراب غماں دی، دم نہ مارے مولے
وٹ جھلن وٹّ پان نہ متھے داہ تہاندے رُولے

کر کر یاد سجن نوں کھاندے، بھن بھن جگر نوالے
شربت وانگ پیالے ہتھوں، پیون زہر پیالے

جھلن یار ملامت والے عشقے دے متوالے
مُکھا اُدھڑ ہووے متانہ بھار اُٹھاوے بھارے

باہروں دِسن میلے کالے، اندر آب حیاتی
ہوٹھ سُکے تریایاں وانگر جان ندی وچ نہاتی

شہر اجاڑ ڈھونڈیندے ڈٹھے دلبر وِچ بغل دے
گونگے ڈورے کن زباناں معنی سب عقل دے

رات رہاں گل لایا جانی ہک دم جُدا نہ ہوندے
عاشق رجن نہیں محمدؐ بھر بھر ہنجوں روندے

ایسا صِدق لیاون اُس تے سچّے نال دھیانے
اس بن باغ بازار نہ بھاون لاون اِکّ جہانے

ہک دِلبر نوُں دل وِچہ رکھّن، سبھ خلقت توں نسّن
دیدن دید نہ جانن بولے، کھول کے دارو دسّن

دِچوّں آتش، باہروں خاکی، وسدے حالوں خستوں
جے ہک نعرہ کرن محمدؐ ڈھیہن پہاڑ شکستوں

راتیں زاری کر کر روندے نیند اکھیّں دی دھوندے
فجرے اوگنہار کہاون، ہر بھتیں نیویں ہوندے

بہناں ہک گھٹ بھر کے پینا وحدت دے مدھ لالوں
علم کلام نہ یاد رہیو تے گزرے قال مقالوں

ریت وجود تیرے وِچہ سونا اینویں نظر نہ آوے
ہنجوں دا گھت پانی دھوئیں ریت مٹی رہڑ جاوے

بوٹی گال ریاضت والی آتش بال غماں دی
پریم جڑی گھت ویکھ محمدؐ سبھ چاندی من بھاندی

اس دوئی دے دعوے پٹیاں سٹیاں دُور حضوروں
نوُروں سایہ ظاہر آیا چھپ نسدا فر نوُروں

جیون جیون جھوٹا ناتواں موت کھلی سر سر اُتے
لاکھ کروڑ ترے تیں سوہنے خاک اندر رل سُتے

جنہاں عشق خرید کیتا اینویں آ مُکتے
عشقے باہجھ محمد بخشا کیا آدم کیا کُتے

جس دل اندر عشق نہ رچیا، کُتے اس تھیں چنگے
خاوند دے در راکھی کردے صابر بھکھے، ننگے

عشقوں باہجھ ایمان کویہیا، کد ایمان سلامت
مر کے جیون صفت عشق دی دم دم روز قیامت

عاشق بنن سُکھالا ناہیں دیکھا نیتوں پتنگ وے
خوشیاں نال جلن وِچ آتش موتوں مول نہ سنگدے

جے لکھ زہد عبادت کریئے بن عشقوں کس کاری
جاں جاں عشق نہ ساڑ سے تینوں تاں تاں نبھے نہ یاری

پکا پیر دھریں جے دھرنا تِلک نہیں مت جاوے
سو اس پاسے بہے محمد جو سر بازی لاوے

یار کرے جدا اپنا تینوں چھُٹن ہور اشنائیاں
ماں پیو سجن یار نہ رہسن حرص نہ بھیناں بھائیاں

سُکے پیر ندی تھیں لنگھن وِچ سمندر چکی دے
ہرگز مثل سمندر ساگر آتش وِچ نہ جلی دے

وِچّوں نُور الٰہی رنگے ، باہروں کالے کلُغی
ناں اوہ میرے وانگوں یارو، دل جیجھو گل الفی

مِٹھّی چھاں، اتے پھل والے، وانگ انجیر انگوراں
ناں بے فیض اساڈے وانگوں کوڑے مِتّھے گھوراں

اُوپر جلی، موہوں جلّی اندر نہیں تجلّی!
جب تک عشقوں جان نہ جلّی پھٹھ جلّی کیا جلّی

جے توں عاشق بنیا لوڑیں پلّا پکڑ سجن دا
جان منگے تے دیہہ شتابی، صرفہ کریں نہ تن دا

ہالی لوک کریندے واہیاں سُکدے دُھپے سڑدے
سارے رنج بھلے جد رجکے من پائیاں گھر کھڑدے

عاشق ناں اُمید نہ ہووں، دن لمیاں آساں
جے تنوں وار کھدیڑن دُر توں، کوکن کدے نہ جاساں

ذکرِ منزلِ استغناء

جے لکھ جانی صدقے ہووِن، جھل کے تیغ پرم دی
کجھ پرواہ دریا دے ہک قطرے شبنم دی

جے لکھ سیس رُلن وچہ خاکے کر عشق پیارا
جیوں سورج دے نوروں چھپیا ذرہ ہک نکارا

ست اسمان بھرڑن تاں جاپے بُت درختوں بھڑیا
چوداں طبق ڈبن تاں جیویں ککھ باراں ہک جھڑیا

سہل تہیں ایہہ قادی بھائی سہل نکیندے جاہل
عملاں دا ایہہ حال محمدؐ پر ہو بوہ نہ کاہل

کیس سالک اس رستے ٹُرکے اوڑک انت لیاسی
اس دردے دا دارو بھائی کس دے ہتھ پیاسی

جے کر کار تیری ہے کاری لوہیں لگا نت کاری
جے کر کار نہ کاری آوے بہت او تھے بے کاری

لکھ کروڑ اساں جیتیں چنگے خاک ہوئے اس جائی
جے جگ ہوئے نہ ہووے ایتھے ہے پرواہ نہ کائی

کار کریں جو ہے کری کر کر ہنکار نہ کاروں!
عملاں تے دھر آس نہ ذرہ فضل منگو سرکاروں

ذکر وادی و منزلِ توحید

اگوں منزل آوے بھاری وِچہ وادی توحید دے
عابد تے معبود ملیندے دوئی نہ پیر مُرید دے

ازل ابد دا جامہ ہکو ایہہ گلاں وچکاروں
ہر دا رُوپ محمدؐ بخشا اسے ہکے سرکاروں

جے کوئی غرق نہ ہویا بھائی وحدت دے دریاوے
کیہ ہویا جے آدم دسدا لیک نہ مرد کہاوے

جاں جاں اپنے آپے اندر جا بندے دی ہوسی
کر کر شادی کدے ہسے گا کدی غماں وچہ روسی

جاں ایہہ اپنے آپوں نکلے نہ کوئی غم نہ شادی
دوزخ داغم خوشی جنت دی دوہاں تھیں آزادی

ہر اک اندر دوزخ جس وچہ سدپ اٹھائیں واسا!
اس دوزخ سے باہر آویں خطرہ رہے نہ ماسا

عقلوں فکروں باہر نہ آوے بخدا پھرے دیوانہ
آکھے خبر نہیں ہیں کیہڑا کیہڑا میرے خانہ

جاں توں گم ہو دیں وچہ اس دے اپنی چھوڑ نشانی
ایہہ توحید محمدؐ بخشا دَسے کون نشانی

ذکرِ منزلِ حیرت

پھر اگوں اِک منزل آوے حیرت والی وادی
درد افسوس ہوئے گم اوتھے ہرگز خوشی نہ شادی

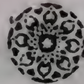
دم دم تیغ غماں دی مارے حیرت اگ نہ بجھے
آہیں درد تے لکھ دردوں رات دیہاڑ نہ سجھے

جاں اوہ مرد حیرانی والا جا پوہنچا اُس جائے
ہوندا گم تحیّر اندر اپنا آپ نہ پائے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
دس سانوں کجھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے

نہ مَیں مسلم نہ مَیں کافر خبر نہیں کس چالی
نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے ہے مڑ خالی

حیرت سرگردانی ناہیں کیکر اگے گھڑیئے!
شہر اتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑیئے

منزلِ فقر

فرموشی دن منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلّے
جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلّے

کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
پتھر نقش، بریتی، بیلا، بوٹی ریت چھپاوے

دوئے جہان محمّدؐ بخشا موج اس ہک دریاؤں
جے کوئی ایہہ منّے ناہیں کسرا وہنوں سو داؤں

ایس ندی وچہ چُبھّی مارے جے کوئی ہمّت کرکے
سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر نرکے

اس ندی دی چُبھّی اندر چیت ہمیش سکھالا
گم ہووِن بن ہوربھاوے داندے پیش کُشالا

سکّے نال اس چُبھّی وچّوں جاسر باہر آئے
تاں اوہ کاریگریاں ویکھے تک تک بھیت پچھائے

جاں ایہہ اپنا آپ بندے دا پردہ ہے دلبر دا
کال ملک تے عزّت دولت سنگ کھڑیاں کدتر دا

خاطر جمع ہوئی جس ویلے خودی وتجّے خودیوں
پاک ہووے تاں باہر آوے ہر ہر نیکی بدیوں

جاں ایہہ نیکی بدی نہ رہندی اسدم عاشق ہوندا
گم سُم عشق بحر وچہ ہو کے یاری کرن کھلوندا

جیویں ایہہ حال احوال فقر دا غائب ساڈی نظروں
تیویں شرح زبانوں اُدہلے نالے صفتوں خبروں

بعد فنائیوں باقی ہونا کیہ جاناں اس یا نوں
نویں کتاب سینے جے لکھاں باناں نفی اثباتوں

مر کے جیوین دی گل چنگی سو جانے جو کردا
جس مے سر ایہہ کرتی ہووے کم نہیں ہر ہر دا

مَیں کیہ جاناں حال فقر دے مدعی نفسانی
سُنی سُنائی لکھ وکھائی، پائی نہیں نشانی

اپنی موت حیاتی اندر جب تک تیرا ڈیرا
اس منزل وچہ کد محمدؐ پیر پوے گا تیرا

اپنا آپ محمدؐ بخشا تیرا مصر شہر ہے
مشکل پندھ سجّن دے لوڑیں رستہ بحر و بر ہے

جاں ایہہ مصر پیارا تینوں کوڑا زہر ہووے گا
تاہیں دل سفر ول جاسیں پینڈا لہر ہووے گا

دھیاں پُتّر، بھلیاں بھائی وچھڑ سنگوں ساتھیوں
بڑی رو رُڑھ اسباباں والی عشق ندی دے ٹھاٹھوں

رستہ دور نہ اوڑک جس دا گھتے قفنیے اس دے
جیہڑے نال یقینے ٹردے وِنج سجن سنگ وسدے

توڑے کجھ نہ معلم اس دا تھاں ٹھکانہ پاسا
چھڈ دینا پولہر فقر دی رکھ ملن دی آسا

یار ملے بن مرسو ناہیں سیس تساں جے ہولے
اوہ تیرا کوں اُسدا ہوسیں وتھ نہ رہسی مولے

محبوباں دی بے پرواہی سُن کے ہٹ نہ راہوں
بہت آس قراری کرکے ونج اُسے درگاہوں

اپنا آپ چھڈیں اس کارن ساجن تاں گھٹ آون
سیف جگ اُتے شاہی تیری پریاں تخت اڑاون

ڈھونڈن والے مرن نہ خالی خود حضرت فرماوے
ویکھاں سیف ملوکے دتے جو لوڑے سو پاوے

ابتدائے قصّہ سیف الملوک

(شہزادہ سیف الملوک عاصم بن صفوان شاہِ مصر کا فرزند تھا)

پیر میرا اُوہ دمڑی والا پیرے شاہ قلندر
ہر مشکل وچہ مدد کرے بیارا دوہاں جہاناں اندر

عاصم بن صفوان شہزادہ والی تخت مصر دا
آہا شاہ سلیمان دوجا، صاحب دولت زر دا

ذوالقرنین سکندر والا، شوکت شان زیادہ
بادشاہی گھر اس دے دائم عادی دا شہزادہ

رومی، شامی، چین مچینی، غزنی، ہندوستانی
زنگی روسی، ہور فرنگی، یونانی، ایرانی

کوٹ قلعے دربند ہزاراں چھاؤنیاں ہر دیسی
سدا بنت ہر شہر بنائے رست کھادن پردیسی

عادل سخی سکندر جیہا جیویں دریا وچہ موجاں
زوروری اُدہدی سُن کنبن دیواں دیاں وی فوجاں

عیش خوشی جو دنیا والی سبھو سی ہتھ آئی
سب مُراداں چاہیاں پائیاں کر دا شکر خدائی

گھوڑے خچّر، اوٹھ ہزاراں موتی لعل جواہر
لکھاں تھاں دِتّے زر بخشوں دولت انتوں باہر

گولیاں گوڑے سوہنے سندر زیور لا سنگارے
ڈولی دا سر صدقہ کر کے دِتّے باپ بچارے

تنبو، تیمبے، جڑت جڑاؤ موتی تے زر کاری
سُورج نال رُلاون رسماں لگی پھُول کناری

اگے چھتّر سُنہری لائے چمک دِسّن اسماناں
کیتی چھاؤں جہانے اُتّے اُچیاں سائباناں

بادشہی زر بفت وچھائی پھلّاں سیج سجائی
کرُسی ہور جڑاؤ سوہنی ہر سر کردے پائی

چارے طاق محلّ سجایا انبر تے سر طاقاں
ہر طاقے وِچ سوہنے کھیڈن اُلفت نال اتفاقاں

سیف الملوک کی ولادت

شہزادہ سی لعل چمکدا، سورج شکل پیارا
نگ موتی صالح دا بیٹا، جن جیہا چمکارا

سدا برت ہر رستے اُتے لائیاں ہور سبیلاں
دَسے سرو پا نوازش کیتی عادی دیاں اصیلاں

شادی دے شدیا نے وجے نھیراں لگیاں چوٹاں
ملکاں اندر شلکاں ہوئیاں، ہر تھانے وچ کوٹاں

ہر مقدم تے پٹواری، دفتریاں، دیواناں
قدر بہ قدر سب نے آندا شکرانہ، نذراناں

طرماں تے کھرناہیں وجیاں نارے ڈھول بھرائی
کیہڑے کیہڑے گنے محمدؐ، کٹھی ہوئی لوکائی

بُلبل طوطے سوہلے گاون "حال" پئے حیواناں
کھوہ دا کتا چھٹکی مارے بیل پھرے دیواناں

ہر ہر پاسے نہراں وگن چوک عراق اُچیرے
شیلش محل چبارے گوشے، میلے امیرے ڈیرے

ٹنڈاں ہنجوں بھر بھر ڈھلن، جاں اندر کر خالی
سدا نہیں اس رونق رہنا، سدا نہیں خوش حالی

ہر کوئی جانے سوڑی سامی ڈاہڈا قبر اندھیرا
اِک اکلّی وِچہ اُجاڑے، دائم ہوسی ڈیرا

لِکھّے رکھّے لیکھ ازل دے، مول نہ جاندے میٹے
دِتّا اوہدا سِر تے جھلّے جے رب کھرڑسی بیٹے

جان کندن دی تلخی ڈاہڈی، سُن گلّاں تن کنبّے
پکّ کتابیں قبراں اگّے، دوزخ بھاہ الِمبّے

پڑھنا علم ضرور بندے نوں کیتا فرض الٰہی
کردا علم دلے نوں روشن، ہوندی دُور سیاہی

جیویں سُورج وِچہ نور تیویں ہی علم روحے وِچہ جانے
نور سے باہجوں سُورج پتھر آدم جنس حیوانے

علمے کارن دُنیا اُتّے آون ہئے اِنساناں
سمجھے علم وجود اپنے نوں نہیں تاں وانگ حیواناں

سیف ملوک اندر رب پایا بہتا اثر دانائی
نیز طبیعت، ہوش و دیعت، فہم عقل چترائی

حسن رسیلا، خوش خلقی، سادہ مُکھ صفائی
سوہتے ویکھ ہووَن شرمندے جھال نہ جھلدا کائی

روشن شمع نُورانی، چہرہ پھبّے لاٹ اسمانی
وانگ پتنگاں سڑن چوفیرے عاشق مرد زنانی

جے اوہ نظر کرے وَلّ اتبّر چمک نہ جھلّن تارے
تارے جس ولّ مہریں آوے، کردا پار اُتارے

تھوڑی تھوڑی صفتِ محمدؐ لکھدا چل ہر جائی
نرمی پھڑ مَت حُسنوں گرمی کاغذ قلم جلائی

تھوڑی مدت وِچہ شہزادہ ہویا سکندر ثانی
عِلموں، عقلوں، زوروں، شکلوں جو اوصاف انسانی

شہزادہ اور شاہ مُہرہ

لکھے لیکھ اَزل دے یارو ہوندے نہیں کنارے
بادشہاں نُوں پون قضیئے کون اسیں بے چارے
نِہتے گم مُچھگ دے جیہڑے بُرے ڈھکن تقدیروں
بے سِسوا اپنے دِلوں کرییئے چنگے کر تدبیروں

اس مُورت دی صُورت رَبّا ناہیں حد اِنسانی!
یا ایہہ کوئی حُور بہشتی یا کوئی سِتر ربانی
آدم دی کی قدرت سر ہے ایسے رُوپ بناوے
قدرت دے ہتھ نال بنائی خالق آپ اپارے

مندے مَن دے روگ محمدؐ، مَن دے نئیں دواواں
بھید ہووے جے دلبر تائیں بھید ایہہ کھول سُناواں
اوہ رخسارے رنگ جوانی ہوئے کیسر پیلے
رِموّں جھانی یمانی مارے نرگس نین رنگیلے

زورِ ازل کے لِکھے لیکھوں سے کب ہون چھٹکارے
تاج وَراں پہ کرڑیاں پَڑیاں" پھریں وہ مارے مارے
یارو ہی جانتے ہیں کو پار کریں تقدیریں!
بندوں کی بگڑی کب سنوری، کر دیکھیں تدبیریں.

اِس صُورت کی صُورت جیسا حُسن نہ ہو اِنسانی
جیسے کوئی حُور بہشتی یا اسرارِ ربّانی

آدم کی کیا قدرت جو وہ ایسا رُوپ رچائے!
ایسی سُندر شکل تو خالق اپنے آپ بنائے

مَن کے روگ محمدؐ بخشا کب ہوں دُور دَوا سے
اِس دُکھ دا دارو ملتا ہے یار کی اذن و رضا سے

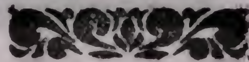
وہ رخسارے لال گلابی ہو گئے کیسر پیلے!
غم کے سائے میں سنولا گئے نرگس نین رنگیلے

سَب خزانے ہتھ اوسے دے جا بخشے جس بھاوے
نظروں شاہ کرے نے شاہاں سفروں اوکڑ پائے

مشکل پاون والا آپوں، آپوں حل وی کردا
عاشق نوں لا روگ پرم دا، مِل سجن وَل کردا

سُکھیاں نوں اوہ دُکھ سہائے، پاوے وخت امیراں
اُڈدے پنچھی قید کرائے، چھڈّے سخت اسیراں

خاکوں صُورت، سُندر کرکے، پھر رُلائے گھٹّے!
پھل کھڑائے بوٹی وچوں قبر بنّا کھوہ سٹّے

ابیات کی اکائیاں

شاہ روئے زمین دے اکثر تیرے کول سلامی
ناجاں تختاں والے تیری کردے آن غلامی

جے لکھ عقل تمیزاں کریئے اوڑک ہونی ہوناں
ہسدیاں، کھیڈدیاں کس بھاء بیٹھ غماں وچ روناں

اندر عشق جلاندا جیویں کرانتش سکیاں پتیاں
مت نبھیں دِل میرا مندا، ست ہُن دیہو کتیاں

آپوں ٹھوکر لائی شیشے، بھج ہویا ہُن ٹکڑے
کیونکر پاج لگے ہُن ثابت جے سو لایئے اور کڑیئے

دیس بدیسی پھردا رہساں جاں تک ہوگ حیاتی
مت سبب بناسی مولیٰ لبھسی وست کھڑاتی

موتوں خوف نہ کھاون ذرہ بہت دلیر دلاں دے
وِچ میدان لڑائی والے پاؤں سبر ہو جاندے

کہندا شاہ فرزند پیارے توں جگر دا بیرا
تینوں سیک لگے جے رتی سڑے کلیجہ میرا

ناں ہیں کملا، ناں ہیں جھلا، سب کچھ سمجھاں جاناں
پر کجھ دوس نہ میں پیر، بابل ہویا رب دا بھاناں

اندر باہر عشقے رُدّھا، دِسدا نہئیں نسانوں
مال خزانے لیکر بھاوں اک گیا جیو جاناں

لکھے لیکھ ازل دے کیہڑا کرہ تدبیر مٹائے
کئی امیر، وزیر سیانے اس تقدیر بُھلائے

چار دیہاڑے عمر جوانی کر لے علیشاں موجاں
سدا نہیں ایہہ دولت، دنیا سدا نہیں ایہہ فوجاں

ناں میں تیرا سہرا ڈِٹھا، ناں ہتھّ بدّھا گاناں
ناں میں تیری جنج چڑھائی، ناں وجیا شدیاناں

توڑے کتے بن کے رہئیے وِچ وطن دیاں گلیاں
در در جھڑکاں سہئیے، تاں وی فر پردیسوں بھلیاں

مُورت جیہڑے بھجّ بھجّ مرسیں خبر نہیں جے ہلسی
بجلی مرگ جلاسی بوٹا یا یا غنچہ کھِلسی

ناں کر تتّا تاد ایجیہے، ٹھنڈا ہو، دن کٹ کھاں
سڑ چلیا جیو جامہ تیرا، اس کچیانوں، ہٹ کھاں

ویلا اَجّ بھلیرا تیرا نالے عُمر جوانی
کرو عدالت، ہور عبادت، اوڑک ہونا فانی

بھلکے موت آئی جس ویلے نٹنے افسوس کریں گا
عملاں باہجھ نہ ٹلا شاہی کیویں بھر تریں گا

نہ کوئی رو ملا خطرہ اوتھے، نہ کوئی عذر بہانہ
جو کجھ کرسیں، سو بھرسیں، ڈاڈھا عدل شہانہ

لماں پندھ نہ سیتھسی بیٹا، بہو کھاں ہو نچلاّ
جوش خروش مٹا پیارے جاہ نہیں ہو جھلاّ

چوہا، چڑا، تے کتاّ، بلاّ ہر کوئی وطن دھراندا
توں آدم شہزادہ ہو کے چھڈیں وسّن گھراں دا

یاراں تیکھے وطن بھلا واں، ویکھاں دیس بیگانہ
ٹھلاں وچہ سمندر غم دے پکّے تاں یارانہ

عشقے دا رُخ دیکھ محمدؐ ہووَن فیل پیادے
منتیں لگے تاں اُٹھ دگے کی مقدور شہزادے

بلّی بن کے وڑ دا یارو، شیر اندر جائن دا
خون بلیے بن ہاڑ نہ پڑدے سُدا یہاد رن دا

کیونکہ یاکاں اندر آون ہتھوں چھٹیاں واگاں
بادشہی کس کاری لیتوں دتی ظہیری بھاگاں

ساقی بوتل آن اجیہی، پی کے ہوش بھلائیے
سجناں کولوں رخصت ہوکے پند سفر دا چائیے

لکھّے کون محمدؐ بخشا قلم عشق دے پھنداں
ماپے آپ کراون قیدی فرزنداں دلبنداں

باپ زلیخا قید کرائی ، ندی رڑھائی سسّی
پنّوں بھائیاں بنّھ چلایا ، گل نہ جاندی دسّی

بند اندر فرزند جنہاں دے ، پائی نند اوّلی
تخت پچھے ، سرتاج فقیر ہے ، پیڑ اندر جد ہلّی

عشق نچائے تھیّا تھیّا چھنکن پیریں سنگل
قید چھٹے تاں اس لکھ کُٹّی ڈھونڈن تکیاں جنگل

شاہ شاہیا لے دی اوہ بیٹی پریاں دی شہزادی
حُسن جمال پری ہے مائی مہرا فروزہ دادی

جے نوں میرا یار کہاویں ، عشق تیرے دِل رسیا
میرے باہجھ نہ ہور قبولیں ، رہیں نہ بھاہی پھسیا

عشقے کارن آدم کیتا محرم یار یگاناں
آہے ملک عبادت جوگے کی حاجت انساناں

عاشق کہندا اے لکھ آکھو ہِک بات نہ سُندا
ایہہ بُھلّاں چھڈ بُھلّاں ناہیں بُھلّا اپنے گُن دا

پڑھ پڑھ پتھر بنیا ہے ساں ، پارس عشق لگایا
سونا سکّہ جو کجھ آہا ہتّھ صراف وکایا

وِکیا سودا مُڑ دا ناہیں لکھ دیہو بھائی !
پھیک گئے سب حرف تساڈے ، وگ پرم دی کانی

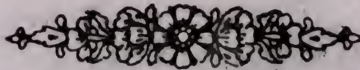
جے صُورت وِچ ہوندا ناہیں سِرّ سچّے دلبر دا
کیہہ طاقت سی گھائل کردی جگرا دانشور دا

چھلیّاں توں مت دیون والے چھلیّاں وِچ گِنیدے
اُساں سجن تول سُریُر جاناں مُرسو متیّں دیندے

جے کجھ لاڈ پیار ماتواں دا کیہہ کجھ آکھ سُناواں
جے اَج ماں ہوندی اوہ مردی، کی پرواہ بھراواں

اَنڈے وِچّوں پنکھی کڈھ دا دے کے پنکھ اُڈارے
پتھّر وِچّوں لعل بناوے راتیں میلنھ کھِلارے

میرے جیسے عاجز بندے تخت دیوے سلطانی
واہ کریم محمدؐ بخشا، میلے وِچھڑے جانی

ایک منظر!

☆☆☆

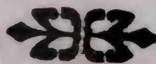
سیف ملوک شہزادے کہیا حاضر ہوون ساقی
سوہنے حُسن اداواں والے، مصری ہور عراقی

چھوکریاں تے گولے آہے، سوہنے حُسن رنگیلے
غمزے نال کرن دِل گھائل، سُند زمین رسیلے

مُورت نازک وانگ گلاباں لاڑے وانگ پیالے
قد چنبے دی ڈالی وانگر، پھُل لگے گلُ لالے

طوطے، کوئل وانگن بولن ہسّن ہار لٹکدے
چور دِلاں دے ٹھگ نیتاں دے تر ے اکھ مٹکدے

کاسے ہتّھ سفید بلوری، بھرے عقیقی مدھ دے
ساقی نویں، شراب پُرانی تَتّے سوائے دُرھ دے

ایک سمندری طوفان کا منظر

ہک دن کرنا رب دا ہویا اُٹھی سخت ہنیری
دُھند غبار سنسار چھُپایا لگی جھڑی گھنیری

نوح والا طوفان اتھ نیلیوں، غرق کرن نُوں آیا
شاہ سیاہ تمام پکارن، رکھیں بار خدایا

بدل قہر نزول مچایا، لہر سمندر آئی!
نگر مچھ سنسار بلائیں رڑھدے دین دُہائی

کڑکے بدلی، دھڑکے پُھرنا بجلی دے چمکارے
دُور جہازاں کھڑ کھڑ مارے جھکھڑ دے اولارے

دُنیا اندر کون امن وچہ، ہر کوئی دُکھیارا!
بے وفا سنسار ہمیشہ ٹھگ بازاری بھارا

کدے کرے سردار جیہاں، دے پوشاکی چٹی
کدے بنا دے فیر محمدؐ گھمیاراں دی مٹی

موتی اتے جواہر جڑیا چھجا چھت بنیرا!
دیوے وانگن لاٹاں مارے، جھلمل نور چوفیرا

تُوں چندر میں زہرہ وانگر وہاں نئی جوانی
ساعت نیک پھری ہن تیری ہوئی اَج فرآنی

تُوں گلچین، میں پَھلّبے ڈالی، ہُبَی موتی تُوں ہیرا!
تُوں الوان سُرخ ہیں نیتوں ہیں سالُو تُوں چہیرا
جوڑی اَج خُدا وند جوڑی، تُوں راجہ ہُبَی رانی
ہُبَی ہن اگے ہٗ تدھ اکلّیاں کیوں کر عمر وہانی
شاہ شمس دی کھلّ لہانی، اڈّی چوٹی تائیں
زندے رہے نہ موئے موۓ کتنے رُگن سُنائیں
جو اک واری مر کے جیوۓ پھر اُنہاں کی مرناں
دنیا اتوں جس ون بھاوے اس دن پردہ کرناں
بعضے عاشق ہُن تک زندے دُنیا اُتّے وسدے
خاصاں تائیں ظاہر دسدے، عاماں بھید نہ دسدے
رانجھے ہیر سیالے والی ایہو گل سُنیدی
چُپ محمدؔ بات اجیہی ناہیں بات پُنیدی!
خدمت گار چوطرفیں تاریں ہر اک پھُل گلابی
تخت اُتّے شہزادی بیٹھی چہرہ وانگ متابی
جوڑا ابرو طاق بہشتی یا دو سخت کماناں
پلّنیاں جیویں تیر خدنگی، گھائل کرن جواناں
ظالم نین کٹاراں وانگر، وِچّہ کجلے دی دھاری
ویکھن والے نُوں کر غمزہ سانگ کلیجے ماری

گھوڑے کا ذکر

بی بی نُصرت منگائے گھوڑے خاص سواری والے
چوکڑیاں بھنیں رجّھ نا ہیں وانگوں ہرن غزالے

پوپٹے وِچ نہ بھُجّن دیندے، واؤ پُرے دی نائیں
پیراں نال نہ لگن دیندے دُھوڑ کھُرے دی تائیں

شہر زِناں کا نقشہ!

قبول نظر کرے شہزادہ دِسّن سُندر کڑیاں
ہر جھاکے، ہر محل چبارے، واہ شکلاں دل پُٹھ یاں

ہر غرفے وِچ طرفے تکدا، ہر ہر قدم صنم نوں
ہر کوچے نپلے، سبھے سوہنے تم کرن جو غم نوں

تاریں کھٹن، ناریں کھاون، ناریں سب کم چائے
اوہو خرہ بدن، اوہو ویکھن، خوب ہزار ہسائے

ہک نڈھیاں ہک وڈیاں ناریں، ہکناں خوب جوانی
بیک بیکاں دی صورت وافر، تارے جیوں اسمانی

ابیات کی اکائیاں

جس دِل اندر عشق سماناں اوس نہیں پھر جاناں
توڑے سوہنے مِلن ہزاراں، ناہیں یار وٹاناں

غزنی دے سلطان ہزاروں، سوہنے آہے گولے
وال ایاز نہ تقر دے اُتوں سبھنا تائیں گھولے

لیلیٰ نالوں گوریاں کڑیاں مجنوں نوں دس چُکّے
اُس نتے جان کرے قربانی، ایہناں وَل نہ تکّے

لوہا پتھر مقنا طیسے اُٹھ مل دا کہ دُھائی
موتی ہیرے ویکھ نہ اُٹھدا قیمت رنگ صفائی

پیلا منکہ نیڑے کھڑ ئیے ککھ اُسنوں اُڈ مِلدے
لعلاں نال نہیں اُڈ چمڑن راہ نیارے دِل دے

یار کمینہ جس دِل پڑیا، چنگا دیکھ نہ بھُل دا
جس دا سب بھتیں بہتر ہووے سو کیوں دَر دَر رُل دا

حرص مجازی، شہوت بازی، جس اندر وِچ ہوندی
اِک صورت اُجلی تک کے، پَئی طبیعت بھوندی!

جس سر سِرّ عشق تہے اوتھے شہوت مول نہ وسدی
جس دِل حُبّ سجن دی اس وِچ حُبّ نہیں ہر کس دی

اگ نہ ساڑے ککھ جنہاں دے رحمت بدلی وسّ دی
اینویں صدق نہ ہار محمدؔ وچ طبیعت ہسّ دی

کامل عشق خدایا بخشیں، غیر دتوں مُنہ موڑاں
ہکو جاناں ہکو تکاں، ہکو، آکھاں، لوڑاں

آوے مستی، جاوے ہستی، بُھلے شکل پرستی
پیر اکسیر کرے تاں ہوساں ایہہ کھٹیالی جستی

عقل و نفس

کرے ارادہ ایہہ شہزادہ ماراں پیٹ کٹاری
اِس تلخی دے سخت عذابوں چھُٹے جند وچاری

عقل شہزادے نوں پھر درجے مت تری کیوں ماری
ساس اُڈن تک آس نہ لوڑن خاص جنہاں دی یاری

نفس کہے ئیں کاہلا ہویا کچرک تو رہیں جرساں
لکھ مصیبت جھاک نہ لبیا، اَج مٹے بن مرساں

عقل کہے کیوں کملا ہویا عشقے لج نہ لائیں
اِتنی سختی اگے جھلیا کجھ دن ہور لنگھائیں

نفس کہے ہن کِتھوں لبسی ناں کوئی دس سینہا!
آس ہوندی دتّ پوندی اسدی اینویں جرن کجیہا

عقل کہے "ایہہ کم عاشق دا" عشقوں بس نہ کرنی
لاگے بازی بے اندازی، اوڑک وار نہ ہرنی!
عقل کہے کھا کانی مرنا ہوندا کم شیطانی!
بھار لگا تاں پنڈا تاری بھلی عشق دی بانی
نفس کہے فرہاد نے لایا آپ سرے نوں تیشہ
اوہ مویا مردود نہ ہویا، میں بھی اوہ اندیشہ
عقل کہے فرہاد سے سنیا شیریں گئی جہانوں
اوس جہان گیا سی ڈھونڈن مویا نہیں اوہ جانوں
نفس کہے کیوں مہینوال نے ماری چھال جھناویں
مارو کانگ ڈٹھی سی سوہنی کیوں جا پئی دریاویں
عقل کہے توں سمجھیں ناہیں اوہ مرنا کِنت پا سے!
دوئے ہک دُوجے دِل ہِلے گل ملن دی آسے
جس دن ہیر ویاہی کھیڑے، رانجھا دی مر جاندا
کاہنوں کن پڑواندا ٹِلّے، گل کفنی کیوں پاندا
ہوئے ہزاراں عاشق ہوئے ڈٹھے تے لاچاری
یار ملے بن، دوروں اک کے چھری کے ناں ماری
مرداں والا داعیہ کر کھاں رکھ اوہ تھلی عادت
وانگ سسّی جے تسا مویوں تاں بھی علیق شہادت

جے کر شرح اس گل دی دُور سُخن ٹُر جاندا
کر کے صبر محمدؐ بخشا قصہ پچھل سُناندا

پنجریاں وِچ پئے ترڑ قدسے جاء نہیں مُکلیری
پَر بھجّے، سَر گنجے ہوئے ظالم قید لمیری

ایک نسوانی سراپا

چن وانگن دونوں رخسارے، بندی نال سنگارے
پِنڈی بندی پھلتی آہی وانگ زُحل ستارے

پتلا لک مٹھی وِچ آوے، اَلّا مکھن دیہی!
گندے پانی میتھوں رب سرجی صورت پاک ایجیہی

رُوپ انوپ کُڑی دا آہا وانگ بہار چمن دے
نویں جوانی حُسن اَرزانی، نازک شاخ سمن دے

سُنبل والی زنجیری یدھے، چہرہ پھُل گلابی!
نرگس مست اُسے دی پہاڑی، اکھیں مرگ شرابی

جیویں چاندی دی مچھلی ہووے، اینویں نک او چیرا
چہرے سورج چشمے اندر ہردم رکھے ڈیرا

لالی دیکھ پیشانی والی، داغ لگے گُل لالے
دند جیہے چنبے دی کلیاں، موتی کرے اُجالے

ٹھوڈی وانگ خُبانی سوہنی، بیہی رَس بھری سی
پُتلا اُچّا قد رنگیلا نازک شاخ ہری سی!
جادُوگر دو نین کہڑی دے وِچہ کجلے دی دھاری!
صوفی ویکھ ہوون مستانے، چھڈن شب بیداری
کالی رات ہووے رُشنائی جے اوہ جلوہ ڈالے
اَکھ کانی ظلمات خضر دی آب حیات پیالے
زُلفاں دے خوشبوئی حُلّے تازے کرن دماغاں!
آدم ویکھ مَرن، جیون مُردے ویکھ پتنگ چراغاں
جے باغاں وِچہ واؤ فجر دی لوڑ کرے نِتّ برساں
ایسا سُندر پھُل نہ لبھّے ہیں کی صفتاں کرساں
چاندی وانگر رنگ جُسّے دا ہوٹھ مٹھے کھنڈ مشری
مصری سوہنے اس دل تک کے حُسن مصر دا وسری
ٹھوڑی اک خوباں خوبانی، اِک میوہ رس والا
قد اک پتلی رنگین نازک شاخ، بلند و بالا
جادو گر نینوں میں جاری خوش کاجل کی دھاری
مَست ہوں صوفی دیکھ کے جن کو چھوڑیں شب بیداری
جلوہ اس کا شب سیاہ میں روشن ماہ اچھالے
اُس کی دو آنکھیں چھلکیں آبِ حیات کے پیالے

زُلفوں کی خوشبو کے حملے کریں دماغ دِوانے!
لوگ فدا ہوتے ہیں جیسے شمعوں پر پروانے
صبح کو باغ میں بادِ سحر دیکھے، ڈھونڈھے لہرائے
کسی چمن ایسا سُندر پھُول نظر کب آئے؟
جسم اُس کا جُوں چاندی چمکے، لب میٹھے جُوں شکر
مصر کی محبُوباؤں کے، البیلے نقش، سے خوش تر

دُکھیئے کا غم دُکھیا سمجھے!

جنگل تے کوہ قاف، سمندر کتنے ٹاپو بیلے
بھُکھاں تسّاں، پالے جھلّے تاں لبھّے ایہہ ویلے
نام نشانی، حال حقیقت کھول سُنائیں مینوں!
درد ونڈے، گل کھولے مِلدا، دردی ساتھی جینوں
دُکھیئے دی گل دُکھیا سُن دا قیمت قدر پچھانے
کی دُکھیا جو دُکھیئے اَگے دَسّے نہیں دہانے
جیُوں دُکھیئے نوں دُکھیا مل کے، ہنجوں بھر بھر روندا
سُکھیئے تائیں تک سُکھیا ایسا خوش نہ ہوندا!
ماتم والے وے گھر ناریں جا مُنہ پٹّے پاون!
دُکھیا تکن تاں دُکھ اپنے پچھّے باہجھ سُناون

لکڑا اپنے رُکھوں وچھڑی، تار وُ چھنیں سُنگوں!
دونویں رلیاں وسّن لگیاں کوک سُناون چنگوں

مشکل والے دے سر اُتّے مرد یُدوں آ چکا
زاری سُن کے یاری کرسی، چھوڑ نہ جاسی سُکا

بن اُئی جند نکلے ناہیں کوئی بہان نہ بھلّدا
ڈاہڈے دے ہتھ قلم محمدؐ وس نہیں کجھ چل دا

آس سچّے دی رحمت اُتّے مویاں متے سنبھالے
سر منگے تاں حاضر کریئے، ہتھیں پکڑ جلالے

وانگ شمع دِل روشن عشقوں جاں سر شمع کپیندا
سر کپن دا، دَرد بھلن بھیں تور زیادہ تھیندا

دَر یاراں دے مرنا بہتر اُس بن جیون نالوں
طرف پری دے راہ نہ لدھا، اپنی دوڑوں چالوں

خُدا کے حضُور

کوڑے بندے رب نہ بھاون، یمن زبان نہ رہندا
گل اُوہدی کوئی من دا ناہیں، سب جگ جھوٹا کہندا

قسم کراں میں رب سچے دی جو عالم دا والی
جس نے خلقت پیدا کیتی، روزی دے سنبھالی

کیڑے، ہاتھی، چڑیاں، بازاں سبھناں دا رکھوالا
ہراک تائیں رزق پہنچاوے کر کے خوب سنبھالا
دُنیا تے جس پیدا کیتا آدم، جِن، حیواناں
بھلے بھلیرے، رُوپ بنائے، صُورت مند جواناں
سُوہنی صُورت نے جس پایا، حُسنے دا چمکارا
عاشق دے دِل اگ لگائی، سڑ دا نِت لچارا
محبُوباں توں آپ سکھائیوس، ناز نخول مروڑاں
خودی، تکبّر، بے پرواہی، تلخ جواب، تروڑاں
بے وفائی، بے رحمی، اُتے قہر ستم، بے ترسی
چند عاشق دا کرن صرفہ کی ہویا جے مرسی
عاشق دے دِل اندر پائیوس، عجز نیاز ہزاراں
خوف، اُمید سُندر غماں دی موجاں بے کناراں
ترک سُکھاں دی، چال دُکھاندی سختی چند بدن دی
دوہاں جہاناں وِچ محمّد حرص ہوا سجّن دی
جو یاراں توں یار ملائے سبھنویں پھٹ جدائی
رب غریب نواز ہمیشہ، جس دی دھم خدائی
تیرا اوسے پناہ خدایا، ہور نہیں کجھ سمجھدا
جس دیوے نوں آپوں بالیں، کد کسے تھیں بجھدا

رات اندھیری، ندی ڈونگھیری، گھمن گھیر غماں دی
رُڑھ دے جاندے، غوطے کھاندے، وِچہ شمار دماں دی

رموزِ عشق و محبّت

آپ شہزادہ چپّا مارے، آپ ونجھ لگاندا
راتیں دیہاں خوف ندی دا پلک اِک اکھ نہ لاندا

باہجھ ملاح ترن نہ بیڑے، مرداں باہجھ نہ جھیڑے
ہویا ملاح اوہ شاہ مصر داکئی رُڑھدا کے بیڑے

پُنوں دھوبا نام دھرایا کیچم دے سُلطانے
چاک کلالاں دا سدوایا عزّت بیگ جوانے

کام کمر چھڈ گھر در ٹریا، مر مر کے جند بچی
پورن گھر گھر وِچہ بھیکھ منگیندا پال محبّت سچّی

قیس عرب دا راجا آہا بنیا مجنوں جھلاّ
شیراں تے بگھیاڑاں اندر وِچہ پہاڑ اکلاّ

شہر شریکاں دے گھر ڈھویا، مجنوں عشق قلندر
رسّا پیچ نچائے دے بُڈھی ہر ہر وِہڑے اندر

غزلاں جوڑے، تاڑی مارے ناچ کرے سنگ تالاں
ویکھ شریک مزاخاں کردے، بہتے کڈھن گالاں

ایہو کم عشق دے دائم کرے اُجیہے کارے
کی ہویا جے پچھے ملے سیف ملوک وچارے

رفاقت اور تعلق داری

اُج زمانے یار کہاون، دعویٰ کرن پیاراں
اپنی خیر منگن نئے مارن نال دغے دے یاراں

یاری لاون، جان بچاون کرن عجب بے ترسی
ہک مرے تے دُوجا ہسّے، جو مرسی سو مرسی

بھلیاں وہڑے سیس گندا ون، ہوون ویر کھڑا کے
ویر، ویر دی گل نہ پُچھدے مرن لگے نوں جا کے

جے ہک ہووے انباراں والا صاحب دولت زردا
دُوجا کول مرے جے بُھکھا نہیں مروّت کردا

بُھکھیاں ویراں بھلیاں تائیں پیریں کاٹھ پوائے
عیب گناہ ڈھٹھے بن اکھیں، ہتھیں سوٹے لائے

جتھے سپ اُٹھویں ہوون، یا کوئی آفت بھاری
سجناں نوں رن آپ نہ جاون، واہ اجو کی یاری

جے ہک گھر روٹی ہووے دُکھ دُوجے نوں لگے
ہر تہمت بدنامی دے کے چُغلی مارن وگے

پر ایہہ پردہ ظاہر کرنا ناہیں کم فقیراں
کھری محبّت رب محمّدؐ ویرہ تہ بھاون ویراں

ہکّو جہی نہ کرے الٰہی، ہُن بھی بھلے بھلیرے
چھڈ انہاں گل محمّدؐ قصّہ ٹور اگیرے!

ایک جزیرے کا منظر

سیّو مُن ہدوانے جیڈے لٹکن پئے قطاراں
پانی والے گھڑے برابر آہا قد اناراں

ایس موافق میوے سارے پک ہوئے رنگ سوہنے
وستی واس نہ نیڑے کوئی، کس نے آہے کھوہنے

ہر ہر جائی نہراں وگن رُکھاں پانی جائے!
جیونکر باغ اندر ہر پکھے مالی آڑاں لائے

رنگا رنگ پکھیرو بولن اِک بھتیں اِک چنگیرے
پر اُس ٹاپو اندر آہے طوطے بہت گھنیرے

رنگ اسمانی، اکھ گمانی، مٹھّے بول زبانی
چُنجاں، پیراں سُرخی سوہنی، گل وِچ کالی گانی

اکناں دے سر سوہے ساوے، اکناں رنگ بسنتی!
اِک ساوے، اِک سوسن رنگے، طوطے قسم بے انتی

بُلبل، کوئل خوش گفتاراں، خرُے کرن آوازے
جوڑی جوڑی، بل مِل بیٹھیں، نال محبّت تازے

ہور پہاڑی پنکھی بولن، تھاں تھاں لا کچہری
سُوہے، ساوے، چٹّے، کالے، ترتری رنگ، سُنہری

آپو اپنی بولی اندر آہے وِرد کماندے!
اِسماں صِفتاں نال تمامی مِٹّھے بول سُناندے

پس منظر میں شاعر کا تأثر

واہ خالق بے چُون پکارن، چُوں کیتی جِس ظاہر
رنگارنگ پیدائش اُس دی، انت حسابوں باہر

ہِک ہِک وچہ نگاہ اوسے دی، روزی نِت پُچاندا
ہر ہر دی اس قسمت لکھی، لکھیا خطا نہ جاندا

ہِکناں آس اُسے دَر تے، ہِکناں تک کمایا
ہِکناں بہت کمائیاں کر کے، آخر آن گنوایا

ہِک عالم، ہِک فاضل مُلّاں، ہِک حافظ، ہِک قاری
ہِک قاضی، ہِک مُفتی، بہتے سَر دھر پگڑی بھاری

ہِک زاہد، ہِک صوفی، مُفتی، رَہندے پک نمازی
ہِکناں روزے دار کہایا، شیخی بے اندازی

یشیخ، شیوخ، مربّی مُرشد، پیر بنے ہکّ بھارے
ہکناں طلب بہشت و نجن دی ہک دوزخ ڈر مارے

ہکناں مدھ محبّت والا پیتا پُور پیالہ
مست بیہوش، وتن وِچ گلیاں ناں کجھ ہوش سنبھالا

ہکناں اوگنہار کہایا، پُر تقصیر گناہی
گُل پلاّ تے گھاہ مونہیں وِچ مُتھے داغ سیاہی

چُور اُچکّے، ٹھگ، السمتر، جوئے باز، نہ ناہی
سبھناں آس تیرے دَر سائیاں، کرسی کرم الٰہی

چوُری یاری، ٹھگی، موٹا بدن حرام کیایوں
کر کر توبہ، مُڑ مُڑ بھناں، مستی چڑھی شرابوں

سبز لباس فقیراں والا، سِر ٹوپی گل اَلفی!
باہر وسّے بھیس اُجالا، اندر کالی کلفی

ہر صُورت دِل مائل ہووے غالب نفس ایجہا
ہر دم تازہ چاہ بُرے دا، کدے نہ ہوندا بیہا!

جو جو عیب جگ وِچ بھالے، سبھو ہیں دَر آئے
کیہڑے کیہڑے، گِن گِن دسّاں، انت نہ پایا جائے

اوگنہار، کوجی، کوہجی، لونڈی، لٹ نکاری
خاوند مُل خریدی سیتو، دے کے قیمت بھاری

گنجی ، کانی ، لُولی ، ڈوری ، تیز زبان ، چراکی
بے پرہیز آمیز کراندی ، وچ پلیتی ، پاکی
ہے بدنیت پریت نہ پالے، کوڑ زبانوں بولی
دھن خاوند جس رَدّ نہ کینتی ، بد ایہی گولی
خُوبی خاوند دی کی دساں ، شالا جُگ جُگ جیوے
حُوراں پریاں اُس پر ڈگن جیویں پتنگے دیوے!
بھُلیاں بھلیاں کر پر کھلیاں ننگ رگڑن وچ ملیاں
نوشہ پرت نگاہ نہ کردا ، کجھ پرواہ نہ ولیاں
ہیں نکاری اوگنہاری ، کی مُنہ لے کے جاواں
طلب دیدار ہزار کھلو تے کت گن درشن پاواں
لیکن آس نہ توڑاں میں بھی پاس اُنہاں ول جاندی
بڈھی دے ہتھ سُوتر اٹی یوسف مُل کراندی
اُس فرسودت پکے دی اٹی میں ہتھ تند نہ کچی
کچی میری خواہش سائیاں طلب اوہدی سی سچی
کتنی واری توبہ بھنی میں ہاں بے اعتبارا
پھر تیرے در توبہ کیتی بخشیں بخشنہارا
مُنہ کالا شرمندہ عاصی کی تیرے در آواں
مجرم بھئیں چا محرم کرنا، تیرا فضل سہاواں

حکایت بطریق تمثیل

ہک دن کرن شکار شکاری باری اندر آیا
آ درخت گھنے دی چھاویں اُس تے ڈیرہ لایا
نالے باز ہوا ہیوں اُڈدا آبیٹھا اُس رُکھ تے!
طمعہ لوڑے، ماس نہ چھوڑے، آیا ظالم بھکھ تے
ہیٹھ شکاری باز اُتے سی وِچہ بیٹھی اِک گگھی
دُشمن ویکھ کہے اَج میں بھی چوگ اَجل دی چگی
ہیٹھوں شست شکاری جوڑے تیر گگھی نوں لاواں
اُتوں باز تکے جے اُڈے پکڑ شتابی کھاواں
گگھی جدوں اُنہاں وَل ڈٹھا کر دی فِکر گھنیرا
کہندی ربّا کیونکر رکھسیں، بچن نہیں ہُن میرا
تیر لگن وِچہ دیر نہ کوئی، کُجھ تدبیر نہ چل دی
آہی گھڑی ازل دی ایہو وِچہ تقدیر ازل دی
جاں رَبّ رکھن اُتے آیا کی سبب بنایا
گگھی وَل شکاری تکدا شست دھیان بھڑایا
پچھوں ناگ چلائے اس نوں ڈنگ آلود زہر دے
تیر چھٹا اوہ لگا باز دے دوتویں دُشمن مر دے

گگھی بیٹھی رہی اُٹھا بئیں، چنگی بھلی نروئی
مارن والے موئے محمدؐ قدرت ربّ دی ہوئی

در وصفِ جمال

رنگ گلابی، انگ حسابی، چہرہ وانگ متابی
جُسّے بھبس خوشبوئی چُھٹّے، اکھیں مست شرابی

اُچّی لمّی، نازک، گوری، نرم چنبے دی ڈالی
ناز انداز تے آن کرشمہ صفت خداوند والی

اُچا مَتھا بہت کشادہ، جیویں کر زیب زناناں
دو بھرُوٹے چن عیدین دے، یا خمدار کماناں

تُسکہ کھنڈ توں مِٹھّی تالے تنگ موہیں دی موری
گل کرنے ناں خوب آوازہ چھنکے مثل کٹوری

تھوڑا ہسّے تے دل کھسّے، وسّے وچہ مُتاں دے
بدرہ[1] گوری ہسّے چوری، جیوں کر شرم زناں دے

مَتھّا بھکھدا وانگ انگاراں اُدپر بندی کالی
جیویں آتش پر، ہرمل دانہ، بد نظراں نوں ٹالی

سچّا صاف لہو وچہ چمڑے، خوب آہا چمکندا
جیوں کر شیشے جلی اندر، چمک شراب مرنیدا

---

[1] بدرہ خاتون مثنوی کا ایک نسوانی کردار

آن ادا حُسن دیاں لہراں، شان گمان وڈیرا
ساری صفت بیان کرن دا، قدر نہیں کجھ میرا

نین نیناں نوں بُجھ بُجھ مل دے دوروں دین دہائی
نین نیناں دے دوست نالے نیناں نین قصائی

نین رنگیلے آپ وسیلے، حیلے کرن تیرے
آپ وکیل دلیل پچھانن، آپ ہی چور لٹیرے

کالی رات ہجروں اندر، چن کڈھے چمکارے
سیف ملوک شہزادہ ملیا بُھل گئے غم سارے

دردمنداں دی سنگت رَل کے کون رہے خوشحالی
دردمیرے دا پیا پچھاواں رہیوں نہ دُوروں خالی

وحدت کا دریا

دُنیا ڈاہڈی، دُوتی دشمن، ٹوکی لوک فسادی
بیچی دا چا کال بناون، ہتھوں کجھ زیادی

سچّوں کوڑ نکھیڑن ناہیں، تُہمت لان شتابی
پاک پلید پریت نہ لوڑن جوڑن چاء خرابی

سیّد[1] باقر علی پیارا، دُور گیا دِل چاہندا
جے اس کموں وہلا، ہوندا طرف سجّن دی جاندا

---

[1] سیّد باقر شاہ صاحب مرحوم، میرپور شہر کے ایک نواحی گاؤں گوڑھا کے رہنے والے تھے ان

مطلب دی لکھ گل محمدؐ ناں کر بوجھ تمماں
کر نہ یار اُداس طبیعت رہندا قصّہ لمّاں

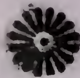
وحدت دے دریا دے اندر چھبّی مار ہٹاواں
مت ایتھوں سر باہر کڈھیں، سُٹّی دھکے چھاواں

ایہہ اسرار نہ پھولیں ایتھے، مت کوئی مار گوائی
شاہ شمس تے ہکّے سخنوں آہی کھلّ لہائی

وحدت دے دریا وچہ پیا کم نہیں ہر ہر دا
لکھ جہاز ڈُبے تہہ اندر، تختہ باہر نہ تردا

کاہنوں باطن اندر وڑیوں، ظاہر دی چھڈ بازی
رمز حقّانی وسدا چلیں پردہ پا مجازی

ہر بیتے وچہ رمز فقر دی، جے تدھ سمجھ اندر دی
گل سُنا محمدؐ بخشا عاشق تے دلبر دی

بقیہ حاشیہ صفحہ نمبر ۶۹

کا شمار ریاست کشمیر کے ممتاز شخصیتوں میں ہوتا تھا۔ بالخصوص وہ شخصی وجاہت اور غیر معمولی شہ زوری کے لیے مشہور تھے۔ آزاد کشمیر کے پہلے جنرل کرنل سید احمد علی شاہ انہی سید باقر شاہ کے خانوادے سے تعلق رکھتے تھے۔

دُنیا کی رنگا رنگی

ہکناں دے گل سوہنے کُرتے، سر بھوچھن، بگے!
دھڑی سندھور لگے وِچ شیشے چمک پری نوں لگے

ہکناں دے سر سبز دوپٹے، سوسن رنگی، انگی
گھیرے دار سُتھن پچُن لائی، سُرمائی کر رنگی

ہکناں سُرخ پوشاک تمامی، پیراں تھیں لگ چوٹی
باغ اندر جیویں گاہ ہرے وِچ، ساون بیج بہوٹی

ہکناں چھاپے دار پوشاکاں جوڑے نال بناتی
پیَر اُٹھاون، چال وکھاون، کڈھ کڈھ چلن چھاتی

ہکناں دے سر سادی چادر، گل وِچ کُرتے کالے
سُتھن چیٹکی، سر تے مٹکی ٹُرن کبوتر چالے

نین کٹاراں، بھواں کماناں، تنگ خنجر لے دستے
نال سئیاں دے کھوہے گئیاں ہس کھیڈن رستے

کُنڈل دار دو زُلفاں لٹکن بھجیاں نال پھلیلاں
چلن بن کے، جھانجر چھنکے، لٹکے ہار حمیلاں

کجلے پاون تے مٹکاون، لات داغ تِلاں دے
اوہلے بہہ بہہ گاون سوہلے ڈھولے گیت دِلاں دے

صفت اُوہدی دی گل محمدؐ کس منہ نال اُلاواں
منہ نِکّا دے گل وڈیری کیکر آکھ سناواں

دَر وصفِ جمال شاہ پری

اُچّا قد، سفیدا پتلا، سرو آزاد بہشتی
یا اوہ نخل مُراد خداوند رحمت کنوں سرشتی

کنیئس بُندیاں، واگاں گُندیاں کنج کنواری کاکی
حوراں دی رنجوراں ہووَن، ویکھ لطافت پاکی

صبحیاں بھیجیاں مشکیں رجیاں، سیلہ یاں کرڑیاں
پھاہیاں عاشق بھنن کارن، ڈٹ گلے وچہ سُٹیاں

واگاں، مشکوں لاگاں لگیاں جھولن سر لٹکایا
پایا شاخ گلابے تائیں سر پیراں تک سایا

مکھ محبوباں دا بیت اللہ دو محراب اُچیرے
کرن نماز نیازاں عاشق، سجدے دین چوفیرے

ہوندے غرق جہاز دِلاں دے لگدا کون کنارے
پُراس وہن محمدؐ بخشا جو ڈُبّے رب تارے

شیریں شکر نرم آوازہ، رسلے بول رنگیلے!
تلخ جواب، مِٹھے منہ وچّوں سن کیندے بیلے

مٹھا ہاسہ، ماسہ ماسہ، دند نہ کر دی ننگے!
صاف لمّیں تے تیلی گوری گردن رشک کلنگے

طوطے قمری نالوں سوہنی، کوئل وانگن بولے
چھنکے گلّ کٹوری جیسی، موتی بھر بھر تولے

ٹور لٹک دی، وانگ کبک دی گردا لک مروڑے
ربّ اٹھاوے ربّ بچاوے، کچھی نند تروڑے

جے سورج وَل ویکھے ساہنواں، بجّ بدلی وچہ وڑدا
تارا ویکھ ہکوّ چمکارا، ہو بے چارہ جھڑدا

ٹھُم ٹھُم کردی دھرتی دھردی، نازک پیر گلابوں
مہندی رنگے، جیویں بٹ لچھے، آون شہر خوشابوں

نویں جوانی، مدھ مستانی، آلی بھولی سادی
روپ الٰہی دی اک تیلی دم دم ہووے زیادی

کون ہووے تاں غیروں اندر، یار آشنا کہاوے
دُور مہم پیاں دُکھیارے، چیتا متوں بھلاوے

اک بیڑی تے موجاں مانے ویکھدیاں اک رُہڑدا
اس رُہڑدے نوں پھڑ لویس ناہیں داجس داسی پُٹڑیا!

کاہدا سنگ محبت کیہی، کی یاری آشنائی!
مویاں گئیاں تدھ یاد نہ کیتا خوشیئں عمر لنگھائی

شاخ ہری بھتیں پھُل نکالے، پھُلّے وِچّوں دانہ
ہک رنگوں نِتلے رنگ بنائے آپ حکیم سیانا

پتھرنوں دے نُور جنابوں سُورج کرچمکارا
پانی دے ہک قطرے وِچّوں عرش مجید بناندا

ساوریاں بھتیں گورے کردا، گورے وِچّوں کالا
سپ سمندر وِچّوں، موتی کوہوں، تافوں لالہ

کرداں نبی کفاراں وِچّوں سر پر تاج ٹکا کے
ملکاں بھتیں شیطان بنائے طوق گلے وچ پا کے

دُنیا داروں دے گھر دیندا بیٹے وَلی الٰہی!
وَلیاں دے گھر پیدا کردا میرے وانگ گناہی

سوہنی صورت سِرّ الٰہی عام نہ سمجھن سارے
خاصاں باہجھ محمدؐ بخشا کون کرے نِتارے

نکوں پانی پئی مدھانی، رِڑکیں سنجھ سویرے
پانی رِڑک مدھانی ابنویں کجھ کی حاصل تیرے

ہک ہک کر کے لیندا جاندا جس دیاں ایہہ چیزاں
رَل بیٹھن دی گھڑی غنیمت، پوگ فراق عزیزاں

جتنے ساری دُنیا اندر پیت درختاں اُتّے
اتنے سوہنی صورت والے خاک اندر رَل سُتّے

یار ملے گا گوشۂ جاں میں

ماں میری دی دھی کہا ویں، بھینوں نال سہیلی
او کھے ویلے کم نہ آئیس ساڈا اوہی رب بیلی

عاماں بلے اخلاصاں اندر خاصاں دی گل کرنی
مٹھی کھیر پکا محمدؐ کتیاں اگے دھرنی

اوسے دا احسان مروت، اوسے دی وڈیائی
جس نے قید اولی وچوں ہمت کر چھڑکائی

اوسے توں میں گھول گھمائی، دھن اوہ ویر پیارا
اوہو بابل، اوہو ماہی، اوہو بھائی چارا

دوروں آیا، یار ملے گا، جاں ہو بہیں اکلاّ
رمز حقیقی کہے محمدؐ، پا مجازی پلاّ

غفلت غم دی مرض ونجیگی لوں لوں رچی شادی
جس دم کرسی یاد محمدؐ حضرت شہ بغدادی

واہ وا شاہنشاہ جیلاؒنی مظہر ذات ربانی
سر چھتر محبوبی والا، ولیاں دا سلطانی

غوثاں، قطباں تے ابدالاں قدم جہناں دے چاہے
ننے برساں دے ہوئے جو ائے ایسے کرم کمائے

شالا یاد کرے میں بندے میراں صاحب والی
اوڑ سے بھیتیں رب ساون لائے، بہت ہووے خوشحالی

آپ اُجاڑے شہر دِلوں کے

بادشاہاں نوں تختوں سٹے، کرن غریب نمانے
تاج غریباں دے سر رکھن واہ محبُوب سیانے

آپے لٹن آپے مارن آپے ذبح کر بندے!
آپ نوازن محرم کے سر پر تاج دھر بندے

آپے پاڑن آپے سیون، آپنے لا۔ بجھاون
آپے اجاڑن شہر دِلاں دے، آپے فیر وساون

آپ وکھاون دُکھیئے تائیں، آپ کرن غمخواری
آپ حبیب طبیب دلاں دے، دار دین آزاری

ٹِنڈاں بھر بھر پانی ڈھلن، وانگن دُکھیاں نیناں
مڑ جاون جوں ٹور بھراواں، گھر وِل جاون بھیناں

زہر پیالا عشقے والا، پیتیا کس پچایا!
تک وچہ آئے ساس محمدؐ، آس سجن دی تایا

عشق قصائی، چھُری دگائی، کوہندا وے دے لتّاں
بچھ ہیں گُٹھاں حکم او سے دے، کِت کِت پاسے وتّاں

عاقل بھتیں، بے عقل سدایا بھُل گئیاں سب گُتّاں
ننگ ناموس سنبھال محمدؐ دین سیانے مَتّاں
تختی دِل دی اُتّے لکھی، صورت نقش سَجّن دی
دھوتے دُور نہ ہوندے ہرگز ڈوہنگے اکھرّ مَن دے

سَدا نہ باغ بہاراں

پاسے پاسے چلی جوانی، پاس نہ سدیا یاراں
ساتھی کون محمدؐ بخشا درد ونڈے غمخواراں
مان نہ کریو رُوپ گھنے دا وارث کون حسُن دا
سَدا نہ رہن فشاخاں ہریاں، سَدا نہ پھُل چمن دا
سَدا نہ رسدہ بزاریں وِکسی سَدا نہ رونق شہراں
سَدا نہ موج جوانی والی، سَدا نہ ندیاں نہراں
سَدا نہ تابش سُورج والی، جیویں کہ وقت دوپہراں
بے وفائی رسم محمدؐ، سَدا ایہو وِچ دہراں
سَدا نہ لاٹ چراغاں والی، سَدا نہ سوز پتنگاں
سَدا اڈاراں، نال قطاراں، رہسن کدن کُلنگاں
سَدا نہیں ہتھ مہندی رتے سَدا نہ چھنکن ونگاں
سَدا نہ چھوپے پا محمدؐ، رَل مِل بہناں سنگاں

سدا نہیں مُرغائیاں بہناں، سدا نہیں سر پانی
سدا نہ سئیاں سیس گندا ون سدا نہ سُرخی لالی
لکھ ہزار بہار حُسن دی خاکو وِچ سمانی
لا، پریت محمدؐ جس تھیں جگ وِچ رہے کہانی

نگہ شکاری کرے تیاری، بار چرنیدیاں ہرناں
جو چڑھیا اُس ڈھیناں اوڑک، جو جمیا اُس مرناں

سدا نہ باغیں بُلبل بولے، سدا نہ باغ بہاراں
سدا نہ حُسن جوانی قائم، سدا نہ صُحبت یاراں

لوئی لوئی بھرلے کڑیئے جے توں بھانڈا بھرناں
شام پئی بن شام محمدؐ گھر جاندی نے ڈرناں

ابیات کی اکائیاں

سُکی لکڑ تے آدھریا شوق اندر وِچ آرہ
پہلے درجے عشق محمدؐ رکھ دا شرم مُقرّہ

کھوٹی کھڑ سیں، تروٹی کھاسیں سوٹے پیسن نالے
سونان تراماں کرسن جس دن پا کٹھیالی گالے

گھت زنجیر کرن گے قیدی، شاہ عدالت والے
ڈاہڈے کول محمدؐ بخشا کون کرے آ پڑے

پہ چہرے نے چمکاں حسن دی تابش وَدھ انگاراں
سُندر بدن پھُلاں دا دستہ، دانہ سُرخ اناراں
گل ناری مُکھ تک کے سُورج آن چھپاوے رسماں
یاری لاوے، پگ وٹاوے، دوست بنے کھا قسماں
سوہنی بھَنئی، سوہنی صورت، سوہناں قدر رنگیلا
سوہنا خط اُتے جھنڈ سوہنی خوش آوازہ رسیلا
مُونہوں ہَس ہَس گلاں کردی، اندر گرہ یہ تاری
باہروں تابر تال سئیاں وے، دِلوں لگائے یاری
پیر طبیب اسیں سب روگی غفلت مرض لُٹائے
اوسے وے ہتھ دیئے باہاں دیکھ نبض دُکھ جائے
رانجھا تخت ہزارے والا، مائی باپ کدڑ کا!
بھائیاں دا سردار پیارا چودھریاں دا ٹِکّا

باغ بہاراں

باغ بہاراں تے گلزاراں بن یاراں کِس کاری
یار ملے دُکھ جان ہزاراں، شکر پڑھاں لکھ واری
لَمّیں رات دِ چھوڑے والی، پَل چھِل سکھیاں بھانے
جو کوئی قید عشق دے اندر قدر اوہو کُجھ جانے

اُچّی جائی نیُوں لگایا، بنی مصیبت بھاری
یاراں باہجھ محمدؐ بخشا کون کرے دل داری
غم بُہتے غمخوار نہ کوئی گِن گِن دسّاں کیہنوں
جِس دے پِچھے کرم گنوایا مُکھ نہ دسّے میتوں
جے کُجھ باب مرے دُکھ کردے ہے کی خبر کسے نُوں
سوئیو جانے قدر محمدؐ تن مَن لگ دی جِس نُوں
ڈِٹھے باہجھ پریت لگائی، ہو گیا جس ہونا
ہسّن کھیڈن یاد نہ مینوں، پیا عُمر دا رُونا
دِلبر اپنا مُکھ نہ دکھائے، زخم کواب کیا دھونا
دھونی رم لو ساجن کے در، جو ہونا سو ہونا
نیلوفر نے سُورج کی چاہت سے کیا شے پائی
اُڈ اُڈ مری چکور محمدؐ چاند بڑا ہر جائی
بے قدروں کی یاری سے کب کس نے کچھ پھل کھایا
کیکر پر انگور چڑھایا، ہر خوشہ زخمایا
اِک تو عشق کا چہرہ کا ظالم، دوجی کڑی جُدائی
سخت گراں ہے یار کی فُرقت، بستی دُور بسائی
سَدا نہ رُوپ گلاب رُخوں پر سَدا نہ باغ بہاراں
سَدا نہ بھورے پھیرے ڈالیں، سَدا نہ صورت ہزاراں

چار دنوں کا حُسن جوانی ، مان گمان ہزاراں
دید کو آنکھیں ترسیں کچھ پرواہ نہ یاراں

رُٹھا یار مناوے میرا ، کون وسیلہ ہووے
لا صبون محبّت والا ، داغ غماں دا دھووے

چٹا کاغذ داغی ہویا ، پھری سیاہی غم دی
دُکھاں کیتا زور محمدؐ لیئیں خبر اس دم دی

ایہناں مونہاں تے مٹی پئے سی خاک نمانی واسہ
مَیں مر چکا ، تیرے بھانے اجے محمدؐ ہاسہ

سفینۂ غزل

حدّوں بہت جدائی گزری ، یار نہ مُکھ دکھایا
ربّا میرا یار ملن دا وقت نہیں کیوں آیا

اُگے اس دے مرن شہادت جے دیسے اک واری
نہیں تے گلیاں وچہ مراں گا ، چاہ ایہو دل چاہی

راہ تکیندیاں اکھیں پکیاں ، کتے پیام سُنیندے
توں فارغ نئے میں افسوسیں ، ہر دن رین لنگھایا

ناں مَیں لائق وصل ترے دے نہیں فراق جھلیندا
نہ اس راہوں مڑا ں پچھاہاں ، نہ تدھ پاس بُلایا

دُکھ قفضیئے میرے سُن کے ہراک دا دِل سڑ دا
تُدھ نہ لگا سیک محمدؐ، میں تن عِشق جلایا

عِشق محبت تیرے اندر میں مشہُور جہانی
راتاں جاگاں تے سڑساڑاں وانگ چراغ نُورانی

کالی رات ہجروں اندر نہ کوئی سُکھ سُنیہا
ناں قاصد نہ کاغذ رقعہ نہ کوئی گل زبانی

جاندی چلی بہار خوشی دی، بھَرم رہے گا بھوراں
سدا نہ رہسی رنگ گلابی، سدا نہ حال دیوانی

فردیاتِ غزل

ہر کوئی عیش عمر دی کردا، آپو اپنی جائی
دُکھ دُکھیارا، دُکھاں جو ہوگا، دائم بھاہ جُدائی

عاشق کامل مرد اللہ دے، خاصے لوگ حضوری
ظاہر آکھ سُناندے بھائی اوہ گل پکی پُوری

دِل مومن دا شیشہ بنیا، اِک دوئے دے کارن
پر مجے سان عشق دی دھریئے خوب زنگار اتارن

حکایت دیوانِ حافظ

جیوں کہ خواجہ حافظ صاحب لکھیا وِچہ دیوانے
اِک بلبل پئی روندی ڈٹھی پھڑیا پھُل دہانے

میں پُچھیا کیوں رووَیں بی بی یار تیرا دل ملیا
درد فراق رہیا پھر کیکہ جد سجن گل ملیا

بلبل بولی، حافظ صاحب کی گل پچھیں مینوں
اِس رووَن دی حال حقیقت سب کجھ معلم تینوں

محبوباں دے جلوے اگے اساں غلامی چائی
رووَن پٹن کار ہمیشہ، اُس ساتوں فرمائی

جنہاں دے دِل عشق سمایا، روناں کم انہاہاں
وچھڑے روندے ملدے روندے روندے ٹردے راہاں

رنگ کسی کی ذات نہیں

وصل فراق نیئں چت آنن کامل عشق سنگارے
محبوباں دا راضی نامہ لوڑن سدا بچارے

سک سکیندیاں، عمر گزاری مولے یار ملایا!
تکدا تکدا رجدا ناہیں صورت دا بھرمایا

محبُوباں دی صُورت اُتّے اُوسے دا چمکارا
عاشق دے دِل عشق محمدؐ اوہو سر نیارا

جو باطن اُس نام محبّت ظاہر حُسن کہاوے
حُسن محبّت محرّم توڑوں کیوں محرم شرماوے

محرم نال ملے جد محرم، انگ نسنگ لگاوے
حُسن عشق اِک ذات محمدؐ توڑے کوئی سداوے

کون کہے نا جنس انہاں نُوں اکسے ماں پیؤ جائے
اِکو ذات انہاں دی توڑوں، اگوں رنگ وٹائے

اِک کالے اِک سبز کبوتر، اِک چِٹّے بن آئے
چِٹّے کالے رلن محمدؐ نال بن بہن پرائے!

حُسن محبّت سب ذاتاں تھیں، اُچّی ذات نیاری
ناں ایہہ آبی، ناں ایہہ بادی، ناں خاکی ناں ناری

حُسن محبّت ذات الٰہی کیا "چیب" کیا چمیاری
عشق بے شرم محمدؐ بخشا پُچھ نہ لاندا یاری

چن چکوراں دی کی یاری تک تک ہوندے دل خوش
شمع پتنگاں دی کی نسبت اُوہ کیڑے اُوہ آتش

بُلبُل نالے گلے اَشنائی، خاروں مول نہ ڈردی
جنس کجنس محمدؐ کِتھے عاشق تے دِلبر دی!

یاری عمر سنواری میری، آپ پریت نہ ہاری
جس نیلیتے سنگ نبیتی آہی، اوہو نمانہ گزاری

لے لیا جو لیناں آہا لکھیا وِچہ نصیباں
بے پرواہ ہاں نال محمدؐ زور نہ اساں غریباں

لوں لوں اندر توں ہی توں ہیں، دِل بھی تیرا خانہ
جس دم دا توں رلیا بیلی کیتا لکھ شکرانہ

بس میرا کجھ وس نہ چلدا کی تساڈا کھوناں
لِستے دا کی زور محمدؐ نس جاناں یا رُوناں

رب تکبر بھاوے ناہیں، چوڑ کرے مغروراں
جادوگر اسمان چرو کا لاہ چکا کئی اوہراں

ڈِبرے تیرے دے چوفیرے کی کم چوکیداراں
آہ مری دے بلن النبے رکھن چاتن لاٹاں

رکھ دلیری، کریں نہ جھورا، مت قوت گھٹ جائے
مرداں دے سر بن قیضیتے، اوڑک پوہچ جائے

جھورا فکر گھٹاندا، قوت نالے نور عقل دا
تدھ پر کم اجے کئی بھارے، ہار نہ جائیں چل دا

باز ہوا تے اڈن والا جدوں پٹی وچہ اڑدا!
نٹے کوہاں دی تاری کردا، آن مینجی وے چڑھ دا

مرداں دا کم جگرا دائیا، ہرگز مول نہ جائیں
عشقوں لکھ بلائیں پیارے، ہرگز خوف نہ کھائیں

ہائے ہائے باز قضا قدر دے اوجلی کو تج اُڈاروں
اچن چیت محمدؐ بخشا پکڑ لکھرڑی وچکاروں!

شان اِنسان جوان بھلے دا، ملکاں اَگے
کھول نہیں ایہہ گل محمدؐ، مت کوئی جھگڑا لگے

سچے عشق اُوہناں دے اندر پا دتیاں تاثیراں
معشوقاں دے پتھر دل نوں چور کرن سنگ تیراں

سرنامے دا نام اوسے دا جو دیندا اِنعاماں
للہ بہ روز پہنچائے روزی کیا خاصاں کیا عاماں

جیٹی چادر داغ لگیسی شہرت تے بدنائیں
گھر گھر اندر قصہ پوسی، ملکیں، شہر، گرائیں

پیو دادے دا نام گمیسی دشمن خوشیاں کرسن
ساک شریک مریسن تاڑی خوفوں مول نہ ڈرسن

مٹّی سے رس کون اُٹھائے

دا، جُھلّے تاں پتّر پائے، اناں لے ستّے دانے
چوسے رس زمین پر ڈھٹی کرٹ گئی گُھٹّے لانے
کالی بھورا اشنائی کر دے ہلّن پُھلّاں دے نائیں
ایک ڈوٹھا، پھر دوجے تریجے الینڈ سے پھرن ہوائیں
یاری پر سج پلنگاں والی، شمع بلی آ جُھکّے
فیر نہ کدھرے جاون ہو گے، لاٹ اندر سڑ مُکّے
آسے آسے عُمر گزاری، جُھلّے خار ہزاراں
مالی باغ نہ ویکھن دیندا، آئیاں جدوں بہاراں
روڑا قہر قلور سرے تے سردی بیج رُلایا
گڑے گورا کھیت محمدؐ جس دن ساون آیا

نبیوں کا سرتاج

احمد مُرسل ختم نبیاں دو جگ دی جس شاہی
صلی اللہ علیہ وسلّم ہوگ حبیبؐ الٰہی
مکّی، مدنی، قرشی، جبلی، باعث خلق تماماں!
آل اولاد سمیت انہاں نے ہوون درود سلاماں

نبیاں دا سرتاج ہوئے گا آخر وچہ زمانے!
نام محمدؐ عربی جمسی عبداللہ دے خانے

جاں دُنیا تے پیدا ہوسی بھجسی کفر کفاراں
کسریٰ دے گھر کسر پوے گی کنبن کوہ دیواراں

عالم تے روشنائی ہوسی نور ہدایت کولوں
جگ جہاں ہوئے گا تازہ عدل رعایت کولوں

غفلت، جہل ہنیرے جاسن، شمس شریعت چڑھسی
کھُلسن راہ طریقت والے، ہر کوئی اندر وڑسی

کُھس سی شہر حقیقت والا جاسی ظلم مجازی
معرفت بازار محمدؐ رونق لاسی تازی!

اُوہ محبُوب الٰہی خاصہ سر افسر لولاکی!
قدم مبارک اُس دے چُمّن نوری، ناری، خاکی

سائے اوس دے ہیٹھ ہوون گے دھڑ انبر جگ سارے
سایہ نال شریک نہ ہوسی نوری بدن پیارے

لکھ یوسف اس وال نہ جیہا ہوگ جوان اُجیہا!
دِن دِن رُوپ زیادہ چڑھسی کدے نہ تھیسی بیہا

حُور فرشتے عاشق ہوسن صُورت ویکھ پیاری!
سب ہتیں بے پرواہ ہووے گا نال کرتے دی یاری

سورج سانوں مُول نہ تکسی، سیس نوا کے چل سی
بدلی وچہ رہے گا چھپیا، ہرگز جھال نہ جھلسی

اللہ اُس نوں کول بلاسی، عرشوں چاہڑ اگیرے
باراں ہار کلام کرے گا، تُم میرے، ہم تیرے

مٹھے داغ غلامی والا، چودھ دا چن لاسی
آ ملسی دو ٹکڑے لے کے خدمت گار کہاسی

کرسی عرش نہ لوح قلم سی، ناں سورج، چن تارے
تاں بھی نورِ محمدؐ والا دیندا سی چمکارے

اوّل آخر نیک جیہناں دا شان نہ مُکیندا یہا
صلی اللہ علیہ وسلّم کُھن حبیب اچھا

باغ بہار ہوسی کُل عالم، وَسسی رحمت باراں
شبّہ پیدائش اُس نعمت دی کرسن شکر ہزاراں

جو کوئی تابعداری چاسی، سو مقبول ہووے گا
جو منکر اس پاک جنابوں سو مقتول ہووے گا

اللہ پاس بلائے اپنے عرشِ بریں پر ڈیرا
مِثل محبّاں باہم باتیں "تو میرا، میں تیرا"

چاند حضورؐ کا چاکر، رُخ پر خدمت کا پروانہ
اپنا بدن دو ٹکڑے کر کے پیش کیا نذرانہ

کرسی و عرش، نہ لوح و قلم نے سورج، چاند، تارے
جب بھی نورِ ذاتِ محمدؐ چمک چمک چھلکارے

اوّل آخر تک رخشندہ، محکم جس کی شاہی
صلی اللہ علیہ وسلم ڈھن محبوب الٰہی

باغ میں جھوم بہاریں آئیں، برسی رحمت باراں
اُس کی شبھ پیدائش، نعمت شکر ہو لاکھ ہزاراں

بندے کی توقیر، بزرگی، اُس کی تابعداری
جو منکر اس پاک جناب کا، اس کا مقدّر خواری

حبّ رس کا مدھ ماتا

دو ہیں جہانیں نامی کرسی چارے یار پیارے
پنج جیسے اِک جندوں ہوسن رحمت نال سنوارے

اِک صدیق، اِک عادل ہوسی اِک سچی لکھ داتا
چوتھا شاہِ مرداں ہوسی نال عشق مدھ ماتا

غالب شیر اللہ دا ہوسی بھائی پاک نبی دا
گنتر وِچ نہ آوے ہرگز رتبہ شاہ علی دا!

نام اوہدا سن زور گھٹے گا، دیوان تے عفریتاں
نعرہ سن کر گریں فصیلیں پوسی بھانج پلیتاں

پھوٹ اوہدی، کوئی کوٹ نہ جھلسی دشمن ملّن تنجا
نئے رستم لکھ بہمن ثانی، جھل نہ سکّن پنجا

زور اوہدا کوئی ہور نہ جھلسی فتحیا ہر میداتوں
دین اسلام کرے پکّا کڈھسی کفر جہانوں

زمیاں تے اسماناں اُتّے نوبت اس دی کھڑسی
حُوراں ملک نقیب ہوون گے جس پاسے اُٹھ ٹُرسی

حیدر صفدر شیر بہادر، شاہ دلیر سپاہی
نئے سورج تھیں روشن ہوسی کرسی دُور سیاہی

جو کرنا سو بھرنا

مارن لگے شیر دُنبے نوں، گرگ کرے آپرا لا
سہے چڑی دا راکھا بن کے یا سنگ ناگ ڈھنگالا

کی ہویا جے چہرہ ساڈا ہو گیا مرداں واں
جس کی نیت مرداں والی، سو ہیو مرد سچاواں

ایہناں گلاں تھیں کیہ لبھدا عیب کسے دے کرناں
اپنا آپ سنبھال محمدؐ جو کرناں سو کرناں

لسّے اُتّے زور لگاون کم نہ زور آور دا
مویاں ہویاں نوں پھر کی مارن، بے انصافا مردا

طعنے لوگ دیوے گا سارا کچرک اندر وڑسیں
بے وفا ہے گی خلقت کس کس دا منہ پھڑسیں؟

دُکھ سدا سکھ گاہ بگاہاں، دُکھاں نُوں سُکھ وارے
دُکھ قبول محمدؐ بخشا، راضی رہن پیارے

حُسن جمال تیرا کس کاری، عاشق سکدا مرسی
جاں دیدے نا بینے ہوئے، پھر سُرمہ کی کرسی

دُتبہ جاں بگھیاڑاں کھادا، آجڑیاں کیہ کرناں
کانگے نیں گھراں دی پٹی، کس اُتے چھت دھرناں

جاں کھیتی دا ککھ نہ رہیا ناں سُکا نہ ہریا
کس کم دُھپ پکاون والی، کس کم بادل ورہیا

کون سُنے تے کیہڑا اچھے جے نئے کرے پکارا
صبروں باہجھ علاج نہ کوئی صبر بے چارا

تینوں رب بھلیائی دتی مندے روز ہٹادیں
بخت بخیل کسے دے ہوون، طالع نیک وٹادیں

چانن تیرا رات اندھیاروں کردا خوب اُجالے
تھاں مند تیرے بھئیں ہوندے طالع دولت والے

لطف سخاوت کم ہمیشہ سرداراں دی خوبی
کر کھاں لطف میری ہن بیڑی لا نبھے گڈھ ایہہ ڈُبی

بہ تقریبِ شادی

ناں ایہہ پریاں نہ کوں خاکی آدم پاک نہ ناروں
مڈھوں اِکو جنس محمدؐ فرق پئے وچکاروں
اگ جنہاں وِچ پئی زیادہ ناری اُنہاں کہایا
خاک جنہاں وِچ وافر آئی، خاکی نام دھرایا
ہَر ہَر سامی چنبے ڈالی چھٹیاں جھولن آئی
کلی چنبے دی پھل رویلی ہَر ہَر چھٹی بنائی
سُرمہ مہندی تے تیل وٹنا عطر پھلیل لیائیاں نی
پھل گلاب پروتے سہرا گندھ رویل لیائیاں نی
اُٹھ وے بنیا جاگ سویلے بنھ سر اُتے سہرا
والیں تیل پھلیل ملائیں اکھیں سُرمہ وِیرا

نام تیرا سرنامہ

نام ورّاں دیا ناناں اُتے نام تیرا سرناماں
کنہہ تیری وِچ راہ نہ پایا، کیا خاصاں کیا عاماں
علم تیرا ہے پڑھتوں اگے کسے نہ پڑھیا سارا
ہے دریا احسان تیرے دا بے حد انت شمارا

تُو مقصُوداں دے در کھولیں، دیویں آپ مُراداں
اُچّے، تُدّھے، اُچّے کیتے شاد کریں شاداں

لہذا چڑھدا، دُکھّ، پریت ہوہ نہاں اُچّا ناں
زور تیرے دے اَگّے مّیا، ہراک ہے نتراناں

جو دانش وَر اکھیں والا، وِنج تیرے دا اُہتا
اُتھّاں ڈورا ہو یا شتابی، حسُن ڈٹھوس خالہتا

جو کُتّے تیرے در اُتّے اوہناں ذاتاں پاکاں
تینوں جس پچھاتا ناہیں، سَر اس دے نے خاکاں

ست نہ مینوں عاجز ہو یوس، تُدّھ بن کون غریباں
رحمت کنوں وانج نہ موُلے چاہ تواز نصیباں

مینہ وَسا عنایت والا کالکھ ساری دھووے
کالی رات قبر دی میری جھبدے روشن ہووے

آوے نیک دہاڑا میرا چھڈاں بخت بہانے
جس دم نظر کرم دی ہووے، آون بھلے زمانے

صبر کریں نا اُمید نہ ہوویں پاسیں اَجر جہانوں
مٹّھے کم ہوون رحمانی، بہتر کارہ شتابوں

رُوح کو جسم کا جامہ

مظلوماں دا ہتھ نہ پکڑے جے کر عدل شاہانہ
روزِ حشر دے شاہ پوچھیسی کر سیں کی بہانہ

جھولی پا انگار محمدؐ کوئی بچا نہ سکے
عشقاں مشکاں تے دریا واں کون چھپائے ڈکے

اوّل نام رَبّے دا لکھاں، نامے دا سرنامہ
ننگا رُوح بندے دا کجیوس بخش جُسے دا جامہ

ہر دانش بھتیں بحرّا دِتوس نالے دین ایمانوں
روزی دیندا حل کر دیندا، مشکل سخت کمانوں

اسماناں دی رونق کردا، روشن تارے لا کے
دھرتی آدم نال سہاوے، آدم نوں حُب پا کے

دانا بینا زور آور اے، نالے بخشنہارا
ہر دم مدد رُوحاں نوں دیندا عقلاں نوں چمکارا

نالے رووں نالے گاوں، ساجن گھر اُٹھ چلّے
گھڑی سویرے کیوں نہ آئے، تاہیں پڑے اکلّے

پھُلاں کارن جھول کھلاری اگوں پئے انگارے
آیا گھروں سہاگ کھڑایا بھاگ تتی دے ہارے

جو چاہے سو کردا آپے کوئی نہ حاکم اس دا
جان دیئے تاں زندہ بندہ کڈھ لیے تاں کس دا
پتھر نال ٹھکور نہ شیشہ کی کر بسیں کھٹی
لے لے اگ نہ آدھگانے، دارو گردی ہٹی

ایویں کیوں مول نہ جانو ننت دا پھیر اسمانی!
چڑھدے تارے تے مڑ لہندے دائم سر گردانی
کھیڈ تماشے کارن ناہیں ویلے تنبو تانے!
اک دھاگہ بے کار نہ اس دا، کون حکمت پرحانے

کس نوں خیر ہوئے گا بھلکے کی اساں سنگ کارا
کون اکھیں تھیں اوہلے ہوسی کس دا میت پیارا
کس گھر وین سیاپے ہوسن کس گھر منگل سوہلے
کس سر تاج ٹکے کس منہ نوں کرن مٹی وے اوہلے

کس گھر دا تخت ولایت کھس سی، ملسی خستہ حالی
کس دی قیدوں ہوگ خلاصی، دریخ کرسی خوشحالی
کون رنڈی کون تتی ہوسی منہ سر سجی پاسی
کس دا کنت سہاگ ملے گا دھڑی سندھور لگاسی

کس کس اندر روگ وچھوڑا، کون ملے گا مڑ کے
کیہڑے کیہڑے یار محمدؔ بھلکے بہسن جڑ کے

اوّل صفت ثنا ربّے دی، شکر الحمد لکھائیے
کرم اوہدے دی حد نہ کائی رحمت اَنت نہ پائیے

دُور کرے سب زحمت جس دم مہر تے آوے سائیں
لکھ مِناں دی دھو پلیتی پاک کرے کُل جائیں

سکّے وہن کریندا جاری کھیت نہاون نہراں
گرم ہزار مچاوے رونق اُجڑے بِچھڑے شہراں

روگی بدن درست کریندا، دے اَکھیاں روشنائیاں
گئے گوائے پُت پیارے وقت ملادے مائیاں

وہ مارے جائے باغاں باراں نال سنوارے
ہک دے رُوح محمدؔ بخشا میلے یار پیارے

جاں میلے دا ویلا ہووے رلن لگے دو جانی
ساعت صبر نہیں کر سکدے جیویں تسّا تک پانی

دِھیّاں جے سو دولت رجّیاں، سو بھن نہ گھر پیکے
ساہوریاں دِل رخصت کریئے جو سر آوے دے کے

چھلکی، ناڑی، نال ترانہ، مجرا ٹھاٹھ شہانہ
ٹکاں وچ حُسن دا چانن پھریا نیک زمانہ

سُن مُرلی دی لکڑی کولوں دَرد وچھوڑا دُکھ دا
سبھناں دا ایہہ حال محمدؔ کہو کی حال منگھ دا

آئین جہاں بانی

بھیڈاں تے بگھیاڑ اکٹھے پھردے وچہ اُجاڑاں
کوئی کسے نوں چھیڑ نہ سکے، عدل چمکایاں واڑاں
میلی نظرے ویکھ نہ سکے، باز کبوتر تائیں
پیّتن تے رل پانی پیندے شیر ببّر تے گائیں
جس جس کم دے لائق کوئی تس تس کم تے لایا
دانشمنداں، لائق داداں پایا عالی پایا
پیئو دادے دے کسب ہُنر تقیں ہر کوئی کرے کمایاں
دھاڑو مارو، کرن مزدوری چور کریندے لائیاں
ملکاں اندر خوشیاں خوشیاں دیندا جگ دُعائیں
خلق اللہ اساڈے سر تے رہے قیامت تائیں
ظُلم ستم داپٹ گنوایا جس نے تخم زمینوں
عالم اُتے ڈیوا بلیا صدق اسلاموں دینوں
لنگر درس لوائے شہریں راہاں وچہ سبیلاں
اس متداں دی آس پوجاوے پکھے شاہ دلیلاں
ہٹپ کتاب غماں دی دِتی شادی دفتر پھولے
جیوں کے تیئوں اقبال حکومت کمیں نہ دتے رولے

پلینگھاں بہت ہولار ے چڑھیاں ترٹ زمین تے جھڑیاں
کڑیاں پھرنہ مڑیاں پیکے ساہوریاں پھک کھڑیاں

شکایات زمانہ بطریق عاشقانہ

دم دم فکر غماں وِچ مریئے کر خفگی دِل تنگوں
کیکہ ہوگ۔ بچا اساڈا، ظالم شیر پلنگوں

جس پاسے اُشنائی کریئے پکا لا یرانہ
اوڑک پوے وِچھوڑا اس بھیں کر کے کوئی بہانہ
اپنا آپ نہ نال بنا ہو، کی سنگ گرگ بگانہ
سبھ جگ فانی ہوگ محمدؐ کت وَل گیا زمانہ

ماتم سوگ، غمی جگ سارا ویکھو کون سُکھایا
جے کوئی سُکھ سُکھالا دِسدا سو بھی ہے دُکھ والا
اِک گھڑی دے سُکھ دا بدلا، کتنے روز کشالا
رُت بسنت محمدؐ بخشا ویکھو یہ چمن اُجالا

خمرے، کوئی کوکوکر دے، کیسی کوک سُناندے
کتھے سُکھ محمدؐ بخشا بھرے جہان دُکھاں دے
سوگی بھورہ جاوں نال، گاون سوز ہزاراں
خوش سوئی جس چیٹ نہ لایا وِچہ اینہاں گلزاراں

کیتا فکر فراق سجن دے، پتاں دا مکھ پیلا
ننگا تر بنڑ ہو کھلوتا، ہجر کنوں رنگ نیلا

ننگی شاخ، کنگال بچاری، لٹی جویں سپاہی
کھڑ کھڑ کر دے پت محمدؐ، چلے وطن چھڈ راہی

وقت بہاروں، اوہ غم ناکی، وقت خزاں ایہہ رولا!
کد دن ہووے گا، دنیا اتے سکھ میرے مقبولا؟

ہر دم کوچ نقارہ سر تے کھڑدا پیا سنیندا
ساتھی ٹردے جاندے وسدے کیوں کر سکھ وسیندا!

اپنے اپنے ماتھے کی چھب

آپو اپنے بول آواز سے، کوئی نہ کسے جیسا
ہکناں دائن مراں موتی، ہکناں دھیلا پیسہ

جیسا جیسا دان کسے نوں دتا بخشنہارے
سوئیو ورتن ہوندا بھائی، دیندا کون ادھارے

جو جو چیز ہٹی وچ ہوسی، سو کڈھ ہتی بنجارے
ہک بنجارے موتی ویچن ہک منکے کچکارے

سخن کسے دے ہیرے موتی، کوئی جواہر لعلاں
ہک دیوے ہک شمع محمدؐ ہک مانند مشالاں!

سوہنا متھّا ویکھ کسے دا مندا نہ بھُن مُرنا
کہہ کی دیساں تدھ کنگالا، جو جڑیا سو دھرنا

اَگے سخی بتیرے ہوئے شاعر چنگ چنگیرے
نکّے وَڈّے محمّد بخشا ایں بھلیں سب اُچیرے

شاعر بہت پنجاب زمین دے ہوئے دانش والے
کافی باراں ماہ جنہاں دے دوہڑے بیت اُجالے

اوّل شیخ فرید شکر گنج عارف اہل ولایت
ہِک ہِک سُخن زبان اوہدی دا رہبر راہ ہدایت

پھر سُلطان باہو ہِک ہویا خاصہ مَرد حقّانی
دوہڑے پاک زبان اوہدی دے روشن دوہیں جہانی

بُلھے شاہ دی کافی سُن کے ترُٹے دا کفر اندر دا
وحدت دے دریا دے اندر اوہ بھی وتیا تردا

سیوک خاص سُخن دا ہویا دوتی چندر زادہ
بازی جیت سُخن دی اُس بھی کہے گیت زیادہ

وارث شاہ سُخن دا وارث نندے کون اُونہاں نُوں
حرف اُوہدے تے اُنگل دھرنی نہیں قدر اسانُوں

جیہڑی اس چوہڑ یٹی آکھی، جے کوئی سمجھے ساری
ہِک ہِک سُخن اندر خوشبوئیں وانگ پُھلّاں دی کھاری

شاہ مُراد چنے دے کُھتّے سُخن مُراداں والے
محبُوباں دے جھنڈ لہاون واہ مستاں دے چالے

مصرعے اندر جڑیا ہوسی جیویں نغمیوا وِچ چھاپے!
جے کوئی ڈونگھی نظروں ویکھے بیتوں بین سہاپے

شاعر نام دھراون لائق قدر نہیں کجھ میرا
اوہ کھتنیاں دے سائیں میرا کھُل بتے پر پھیرا

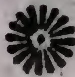
گڈّی وَنھّا پھکّا چھنگّا پن پن ٹوپا دھاڑی
بار بھراواں دی کر خاطر ئیں بھی کھچڑی چاہڑی

جو دِتّا سو دِتّا مینوں ہکسے دیون والے
بھانویں رُکھّا بھانویں تھِندا بھانویں چرب نوالے

جگ جگ جیون دیون والا جس ایہہ کرم کمائے!
اندر میرے باغ سُخن دے وَدھ مائی جس جلائے

کلّر شور زمین نکارہی، آہی وانگ خرایاں
آگ تے بھیکڑ پال نہ سکدی لائق کدن گلاباں

ملیا مالی، بنیا والی، رحمت پالی لائیوس
کلّر وِچ محمدؐ بخشا، باغ بہار بنائیوس

سخنے چند در خاتمۂ کتاب

تھوڑی بات کتاباں اندر بُہتی آپ بنائی
ایکگر آپ بناوے عاجز سبھّو ذات خُدائی

رمزاں نال پروتا سارا، چاہیں سمجھن ہارے
ہمّت اگّے مشکل آساں ہمّت مرد نہ ہارے

اِسّے ہِکّے مصرعے اندر غرض قِصّے دی ساری
جو ڈھونڈھے سو پائے بھائی مفت نہیں پر یاری

قافیاں دے فکر اندر سی دِل پھنسا وِچ جھڑ دا
کم لمّا تے پتہ نہ کوئی موت نقّارہ گھر دا

نادل بھیں کم سادہ کیتا، چھڈیاں بہت رسُوماں
چِت اُداس، جمعیّت تھوڑی نال کول ہجُوماں

شالا واتک گلاں دے اس وِچ سدا رہے خوشبوئی
سچیّاں مرداں دی سنگ برکت عیب نہ لگو س کوئی

جاں باغوں پھُل چُن چُن سُنگھو، کلغی ہار بناؤ
جِس لایا ایہہ باغ اُوہنوں بھی یاد دِلوں فرماؤ

ہور کیسے کجھ عمل ہوئے گا، بد عملی ہتھ میرے
ہے مسکین نواز خدایا، کرم تیارے تیرے

جگتوں باہر پاپ کمائے، لا قفر دے جامے!
توں سچا میں جھوٹا ربا، کیا لیکھا، کیا نامے
میں عیباں وچہ عمر گنوائی کر کر کاغذ کالے
پھر امید نہ تروڑی ربا دیکھ کرم دے چالے
مرشد دا احسان مرے تے سارے لیے محنتا جاں
اوہ رکھوالا سدا محمد اوسے نوں سبھ لاجاں

ہماری چند اہم مطبوعات

کشف المحجوب	کلیات ساغر (کارڈ کور)
قانونِ شریعت	کلام باہوؒ
تذکرۂ غوثیہ	کلام میاں محمد بخشؒ
قصص الانبیاء (مجلد)	کلام بلھے شاہؒ
قصص الانبیاء (کارڈ کور)	کلام بابا فریدؒ
تذکرۃ الاولیاء (مجلد)	کلام وارث شاہؒ
جنتی زیور	تعبیر الرویاء (کلاں)
سیرت المصطفیٰؐ	احکام شریعت
آئینہ عملیات	سیر الصحابیات معہ اسوہ اصحابیات۔
دیوان غالب (مجلد)	سیرت عائشہؓ
خزینہ عملیات	سیرت رسول عربیؐ
کلیات ساغر (مجلد)	تحفہ خواتین

اسلامی کُتب خانہ

فضل الٰہی مارکیٹ ○ اردو بازار ○ لاہور